In partnership with Canada

PLAN INTERNATIONAL
Until we are all equal

MOOJUULII TARSIIMOO ABUKAATUMMAA RAGAA IRRATTI HUNDAA'E

Pilaan Intarnaashinaal Itiyoophiyaa
Deggersa maallaqaa Gloobaal Afeyiris Kaanaadaa (GAC) irraa argameen piroojektii Sagalee fi Geggeesummaa Dubartootaatiin kan Qophaa'ee
Amajjii, 2016 A.L.I
Finfinnee, Itiyoophiyaa

MOOJUULII TARSIIMOO ABUKAATUMMAA RAGAA IRRATTI HUNDAA'E

Pilaan Intarnaashinaal Itiyoophiyaa

Deggersa maallaqaa Gloobaal Afeyiris Kaanaadaa (GAC) irraa argameen piroojektii Sagalee fi Geggeesummaa Dubartootaatiin kan Qophaa'ee

Amajjii, 2016 A.L.I

Finfinnee, Itiyoophiyaa

Qopheessitoota Waliinii

Plaan Internashinaal Itiyoophiyaa, Garee Hoggansa Proojektii WVL

Plaan Internashinaal Kaanaadaa /CNO/ fi

Garee Ijoo Lenjistootaa fi Gorsitootaa (CTC)

1. Immabeet Raggaasaa - Hoggantuu Garee
2. Beetaliheem Dagguu - Miseensa Garee
3. Tirsiit Saahiluu - Miseensa Garee
4. Fitih Asirat - Miseensa Garee
5. Meeroon Kaasaahun - Miseensa Garee
6. Maastawaal Mokonnin - Bakka bu'aa Pilaanii Itoophiyaa garee kanaaf
7. Alana Livesii - Bakka bu'aa Pilaanii Iintarnaashinaalii Kaanaadaa garee kanaaf
8. Beemnet Bahaayiluu - Haala mijeessituu Pilaanii Itoophiyaa
9. Muussaa Daawod - Haala mijeessaa Pilaanii Itoophiyaa

Gulaalaafi Hiikaa - Paangoo Dhaabbata Gorsaa

Graphic Design Agegnehu Alene

Galata

Pilaan Intarnaashinaalii Itoophiyaa (PIE) miseensota garee CTC fi garee hooggansa pirojektii Sagalee Dubartootaa fi hoggansa Itoophiyaa (WVL) akkasumas garee Pilaan Intarnaashinaalii Kaanaadaa tumsa taasisaniif galata fi dinqisiifannaa isaa ibsuu barbaada. Qophii moojuulii ijaarsa dandeettii kanaa keessatti galata addaa Global affairs of Canada /GAC kan qophii moojuulii kanaaf maallaqa gumaacheef galchina. kana malees, adeemsa kana keessatti deeggarsa ogummaa fi hoggansa kennuu keessatti gumaachi Plan International Canada /CNO fi PMT taasisan kan dinqisiifamudha.

Dinqisiifannaa fi galatni onnee irraa madde miseensota garee CTC fuula haguugduu moojuulii kanaa irratti armaan olitti tarreeffamaniif, carraaqqii cimaa fi itti fufiinsa qabu, hojii cimaa yeroo dhiphaa kenname keessatti hojii qophii moojuulichaaf barbaachisu raawwachuu isaaniif ni mala.

Gabatee Qabiyyeewwanii

Galata 1

Gabatee Qabiyyeewwanii 2

Gabaajee 3

Seensa Moojuulichaa 5

Kutaa 1ffaa: Seensa Waliigalaa 8

1.1 Baga Nagaan Dhuftan fi Of Beeksisuu. 8

1.2 Hirmaattota Irraa Kan Eegamu 8

1.3 Istaandaardii/Seerota Bu'uuraa Saaguu. 9

Kutaa 2ffaa: Yaad-rimee Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e Hubachuu(ARIH) 10

2.1. Abukaatummaan Ragaa Maali? 10

2.2 Bifoota/Gosoota fi Mala Feminiistii Abukaatummaa 11

2.3 Hojii Kutaa: Qajeeltoowwan Bu'uuraa Abukaatummaa 12

2.4 Maaliif abukaatummaa irratti bobba'ama? 13

2.5 Qajeeltoowwan Ijoo Abukaatummaa Feminiistii 14

2.6 Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e Hiikuu (ARIH) 15

2.7 Barbaachisummaa Mala Abukaatummaa Feminiistii Keessatti 16

Kutaa 3ffaa: Barbaachisummaa Tarsiimoolee Abukaatummaa 18

3.1 Tarsiimoon Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e Maaliif Qophaa'a? 18

3.2 Sadarkaalee Abukaatummaa Adda Addaa 18

3.3 AmalootaTarsiimolee Abukaatummaa Qulqulluu ta'an 19

3.4 Tarkaanfiwwan Tarsimoo Abukaatimmaa Raga Irratti Hundaa'ee 20

3.5. Qaamolee Kaayyolee Abukaatummaa: 25

Kutaa 4ffaa: Tarsiimoo fi Karoora Raawwii Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e Qopheessuu 26

4.1. Tarsiimoo Abukaatummaa (Kaayyoo fi Gochaalee) Qopheessuu fi Kennuu 26

4.2. iimoo Abukaatummaa (Kaayyoo fi Gochaalee) Qopheessuu, Agarsiistota Kaa'uu, fi Karoora Raawwii Qopheessuu 27

4.3 Tarsiimoo Abukaatummaa Deeggaruuf Ragaa fi Ragaa Walitti Qabuu fi Raawwii Isaa Hordofuu 29

4.4 Qormaata fi Carraa 30

Waabiilee 31

Dabalee 32

Gaaffilee Madallii Duraa fi Boodaa 32

Gabaajee

GLI	Gorsitoota fi Leenjistoota Ijoo
ARIH	`Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e
TARIH	Tarsiimoo Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e
GMI	Giddugala Misooma Itoophiyaa
WDOSI	Waldaa Dubartoota Ogeeyyii Seeraa Itiyoophiyaa
NWDI	Neetoorkii Waldaalee Dubartoota Itoophiyaa
CDCB	Cimina, Dadhabbii, Carraa fi Balaa
LL	Leenjii leenjistootaa
GWTODI	Gamtaa Waldaalee Tola Ooltummaa Dubartoota Itoophiyaa
DD	Dhaabbilee dubartootaa
SHD	Sagalee fi Gaggeessummaa Dubartoota

Seensa Moojuulichaa

Kaayyoon maanuwaalii kanaa dandeettii Dhaabbileen Dubartootaa (DD) hojii abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e irratti qaban guddisuudha.Qajeelfamni haala mijeesitootaa kun mala sadarkaa sadarkaa fayyadamuudhaan hojjetoota, hoggansaa fi tola ooltota DD milkaa'ina abukaatummaa raga irratti hundaa'ef beekumsaa fi meeshaalee barbaachisoodhan humneessu/geesisuuf kan kaayyeffateedha

Maanuwaalii kun kutaa afuriitti qoodameejira:

Kutaa 1: Hojiiwwan Duraa

Kutaan kun yaad-rimeewwan ijoo leenjichaa keessa seenun dura hojiiwwan barbaachisoo dursa xumuramuu qaban irratti xiyyeeffata. Innis seensa hirmaattotaa, shaakala jalqabaa, kallattii waan eegamuu kaa'uu, fi seera bu'uuraa leenjii kanaaf diriirsuu of keessatti qabata.

Kutaa 2: Yaad-rimee Abukaatummaa

Kutaa kana keessatti yaad-rimeen abukaatummaa gadi fageenyaan qoratameera. Hirmaattonni seera bu'uuraa, tarsiimolee fi maloota hojii abukaatummaa bu'a qabeessa ta'e keessatti hirmaatan irratti hubannoo bal'aa ni argatu.

Kutaa 3: Mala Bu'uuraa Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e (ARIH).

Kutaan sadaffaan tarkaanfiiwwan bu'uuraa mala abukaatummaa ragaa irratti hundaa'ee duula abukaatummaa karoorsuu ni beeksisa. Maaliif fi akkamitti tarsiimoo ARIH wixineessuun qormaataa fi carraa adeemsa hunda keessatti uumamu tilmaama keessa galchuun qorata.

Kutaa 4: Karoora Raawwii Tarsiimoo Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e Qopheessuu

Kutaan kun karoora hojiirra oolmaa tarsiimoo abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e qopheessuu keessatti kara qabatamaa ta'e irratti gadi fageenyaan ilaala. Tarsiimoo abukaatummaa kaayyoo fi hojii ifa ta'e qabu ijaaruu, agarsiistota adeemsa hordofuuf gargaaran kaa'uu, fi karoora raawwii bal'aa qopheessuu kan hammatudha. Dabalataanis, adeemsa abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e keessatti qormaataa fi carraa mudatu ni ilaala.

Kaayyoo Walii galaa Moojulichaa

Xumura leenjii kanaa irratti hirmaattonni:

- Hubannoo gadi fageenyaa abukaatummaa ragaa irratti hundaa'ee fi barbaachisummaa inni DD'f qabu gud-disuu.
- Duula abukaatummaa bu'a qabeessa ta'e karoorsuu fi raawwachuuf qajeeltoowwan abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e hojiirra oolchuu.
- Tarsiimoo abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e bal'aa kaayyoo fi hojii ifa ta'e qabu ijaaruu.
- Agarsiistota barbaachisoo ta'an kaa'uu fi karoora raawwii hojii abukaatummaa hordofuu fi madaaluu qopheessuu.

Akkaataa

Maanuwaaliinkun mala barumsaa waliigalaa fi hirmaachisaa fayyadama. Sadarkaa barnoota idilee isaanii osoo hin ilaalin hirmaattoota hundaaf hirmaannaa fi gumaacha dammaqinaan akka godhan ni jajjabeessa. Haala mijeessichi akka qajeelfamaatti kan hojjetu yoo ta'u, haala beekumsa waliif qooduun, yaada qeeqaa fi barumsa muuxannoo jajjabeessu uuma. Afaan leenjifamtootaaf mijatu guutummaatti kan itti fayyadamu yoo ta'u, jechoota teeknikaa irraa fagaachuu fi saala, sanyii fi aadaa hunda of keessatti kan hammatu guddisuudha.

Hirmaattota Leenjii fi Wantoota Irraa Eegamu

Gatii walirraa barachuun hiriyootaa qabu hubachuun, moojuliin leenjii kun barbaachisummaa beekumsa waliinii fi muuxannoo waliif qooduun sirritti kan ibsudha. Qabiyyeen maanuwaalichaa fedhii addaa garee xiyyeeffannoo ta'eef kan qophaa'edha. Sadarkaa beekumsa hirmaattotaa fi fedhii dhuunfaa isaanii hubachuuf madaalliin fedhii gadi fageenya qabu ni gaggeeffama. Namni leenjiratti haala mijeessu mala hunda hammatee saala, sanyii fi aadaa hunda keessummeessuun deggarsaa fi haala barnoota adda addaa uuma.

Gaaffii Madaallii Duraa fi Booda

Bu'a qabeessummaa leenjichaa mirkaneessuuf gaaffiiwwan madaallii duraa fi boodaa dhuma kutaa tokkoon tokkoo isaanii irratti hammatamaniiru.Hirmaattonni gaaffilee kanaaf leenjii duraa fi booda deebii kennuu qabu.Gaaffiiwan madaalli duraa, beekumsa fi dandeettii hirmaattonni jalqaba qaban kan madaalan yemmuu ta'an gaaffiiwan boodaa immoo dhiibbaa fi milkaa'ina leenjichaa madaalu.Deebiwwan kennaman xiinxaluudhaan, haala mijeesitoonni hir'ina beekumsaa, qabiyyee leenjichaa suphuu fi adeemsa hirmaatotaa adda baasuu danda'u.

Seensa Hirmaattotaaf

- Leenjii milkaa'aa ta'eef naannoo barumsaa nageenya qabuu fi hunda hammate uumuun hunda caalaa barbaachisaa dha. Seensa hirmaattotaaf tarkaanfiiwwan armaan gadii ni gorfamu:

Hirmaattota Walbarsisuu:

- Hirmaattonni maqaa isaanii fi dhaabbata bakka bu'an ibsuudhaan of beeksisu.
- Hirmaattonni muuxannoo isaanii abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e irratti gabaabinaan akka qoodan jajjabeeffamu.

Seerota Bu'uuraa Hundeessuu:

- Seerotni bu'uuraa kan hundeeffaman haala barumsaa kabajamaa fi bu'a qabeessa ta'e guddisuufidha.
- Hirmaattonni seera bu'uuraa kanneen akka dammaqinaan dhaggeeffachuu, garaagarummaa yaada kabajuu, iccitii eeguu fi jeequmsa xiqqeessuu akka yaada kennan ni afferamu.
- Haala mijeessitoonni seera bu'uuraa filiipchaartii ykn gabatee adii irratti galmeessuun leenjii guutuu keessatti akka mul'atanni mirkaneessu.

Wantoota irraa eegaman:

- Hirmaattonni leenjii kana irraa waan isaan irraa eegan, kanneen akka waan barachuu abdatanii, bakkeewwan fooyya'iinsa barbaadanii, fi gaaffii addaa qaban dabalatee akka qoodan ni affeeramu.
- Haala mijeessitoonni madaalliin leenjii duraa fi boodaa adeemsa madaaluu fi bakkeewwan fooyya'iinsa qaban adda baasuuf kan gaggeeffamu ta'uu ni ibsu.
- Tarkaanfiiwwan kana hordofuudhaan haalli barumsaa gaarii fi hirmaachisaa ta'e uumamuu kan danda'u yoo ta'u, kunis hirmaattonni leenjii irraa guutummaatti fayyadamoo akka ta'an taasisa.

Galma Moojulichaa

Maanuwaaliin kun kan qophaa'e sagantaa Sagalee fi Hooggansa Dubartootaa (SHD) jedhamun yoo ta'u, kunis sosochii addunyaawaa kan humnaa fi dandeettii dubartootaa fi shamarran mirga namoomaa isaanii guddisuu fi eeguu keessatti qabaniif beekamtii kennudha.

Sosochiin kun qaama imaammata Gargaarsa Idil-addunyaa Feminiistii Kaanaadaa yoo ta'u, walqixxummaan koorniyaa akka mala ijoo hiyyummaa dhabamsiisuuf gargaarutti beekamtii kennudha. Dhimmootni Idil-addunyaa Kaanaadaa, Pilaan Iintarnaashinaal Itoophiyaa fi Pilaan Iintarnaashinaal Kaanaadaa waliin ta'uun pirojektii SHD - Itoophiyaa hoogganaa, Dhaabbilee Dubartootaa (DD) afur waliin ta'uun:Neetoorkii Waldaalee Dubartoota Itoophiyaa (NWDI), Gamtaa Waldaalee Tola Ooltummaa Dubartoota Itoophiyaa (GWTODI), Giddugala Misooma Itoophiyaa (GMI), fi Waldaa Dubartoota Ogeeyyii Seeraa Itiyoophiyaa (WDOSI), walumaa galatti "DD waliigalaa" jedhamuun beekama.

Kaayyoon maanuwaalii kanaa sagantaa fi kaayyoo pirojektii isaanii keessatti abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e hammachuudhaan qaawwa beekumsaa fi hojii Dhaabbilee Dubartootaatiif riqicha godhachuudha.

Madaallii dursaa dhaabbilee dubartootaa fi shamarranii aangessuuf hojjetan waliin gaggeeffame irratti kan hundaa'e yoo ta'u, maanuwaalii leenjii kun abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e hojiirra oolchuu keessatti gochaalee fi beekumsa qaban waliin kan walsimu ta'uu isaa mirkaneessuudha.

Dhaabbileen Dubartootaa walqixxummaa koorniyaa guddisuu fi garaagarummaa koorniyaa haala adda addaa keessatti mul'atu furuuf kan hundeeffamaniidha. Dhimma bu'uuraa walqixxummaa dhabuu koorniyaa-karaa bu'a qabeessa ta'een furuuf dhaabbileen kunneen waltajjii abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e barbaadu.Haaluma kanaan, abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e idileetti galchuu irratti beekumsa qindaa'een hidhachiisuun murteessaadha.Galmi maanuwaalii kanaa hiika bu'uuraa fi tarsiimolee abukaatummaa ragaa irratti hundaa'an irratti hubannoo qabatamaa kennuudhaan, dhaabbileen dubartootaa irratti xiyyeeffatan beekumsa qabatamaa gama kanaan akka argatan dandeessisuudha. Moojulichi dandeettii hojjettoota, miseensotaa fi michoota dabalatee ogeeyyiin Dhaabbata Dubartootaa Idil-Adunyaahojimaata abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e qopheessuu fi dhimmoota abukaatummaa isaanii bu'a qabeessa ta'een dabarsuu irratti qaban guddisuuf kan qophaa'edha. Leenjistoonni, leenjistoonni leenjii leenjistootaa (ToT), fi leenjistoonni sadarkaa hawaasaa meeshaa kana fayyadamuun leenjii kennuu ni danda'u.

KUTAA 1 FFAA SEENSA WALIIGALAA

Kutaa tokkoffaan moojulii leenjii abukaatummaa ragaa irratti hundaa'ee seensa waliigala leenjichaa ibsa. Kunis:

- Baga nagaan dhuftanii fi kutaa seensaa
- Waan hirmaattonni irraa eegan
- Galmaa fi kaayyolee leenjii
- Mala tooftaa leenjicha sanaaf ta'u ibsuu

Kutaan kun bu'uura leenjichaa kan kaa'u yoo ta'u, hirmaattonni kaayyoo, ejjennoo fi mala sagantichaa akka hubatan taasisa

1.1 Baga Nagaan Dhuftan fi Of Beeksisuu.

Kaayyolee:

Xumura kutaa kanaa irratti hirmaattonni:

- Of beeksisuu fi walis ni baru.
- Leenjii kana irraa waan eegan ni qoodu.
- Fedhii hirmaattota leenjichaa hubachuu
- Amantaa fi haala barumsaa nageenya qabu uumuuf seera bu'uuraa waloo diriirsuu

Haasawa/tapha jalqabaa:Hirmaattonni maqaa, bakka dhalootaa fi gahee dhaabbata isaanii keessatti qaban ibsuudhaan of beeksisu. Sochii haasawa/tapha jalqabaa wal-qunnamtii irratti hirmaachuu:

Hirmaattonni harka isaanii ol kaasuu, miilaanlafadhiituu, dhaabbachuu, barcuma isaanii rukutuu, ykn foorica afuufuun gaaffilee kaneen akka:

- Kana dura waltajjii leenjii koorniyaa irratti hirmaattanii beektuu?
- Yeroodhaan geessanii turtanii?
- Gammaddanii jirtuu?Bakka hojiitti raftanii beektuu?
- Har'a laaqana nyaattaniittuu?Jedhaniif deebii kennu.

1.2 Hirmaattota Irraa Kan Eegamu

Kaardii magariisaa fi diimaa "Waan Eegamu" fi "Yaaddoo" jedhameerratti barreeffame qopheessuu. Tokkoon tokkoon hirmaattotaaf kaardii magariisa tokkoo fi diimaa tokko raabsuu.Hirmaattonni daqiiqaa lama akka fudhatan kaardii magariisaa irratti waan workshopii kana irraaeegan lama, fi kaardii diimaa irratti immoo yaaddoo lama akka barreessan qajeelfama kennuu.Hirmaattonni yeroo xumuran kaardii isaanii filiip chaartii irratti akka maxxansan gaafadhaa.Workshopiin wantoota eegaman tokkoon tokkoon waliinii kan ilaallatu ta'uu fi dhiisuu isaa ibsi. Yoo hin taane beekumsa dabalataa argachuuf qajeelfama kenni.Yaaddoo hirmaattonni kaasan kamiyyuu irratti haasa'uu fi tasgabbeessuu.

1.3 Istaandaardii/Seerota Bu’uuraa Saaguu.

Leenjii milkaa’aa ta’ee gaggeessuf seera tokko tokko hordofuun barbaachisaa ta’uu isaa ibsaa.

Hirmaattonni seera workshopii dabalataa ykn bilisummaa qabaachuu barbaadan irratti yaada akka kennan afeeraa. Seerota armaan gadii filiip chaartii irratti barreessuun tokkoon tokkoon isaanii ibsaa:

Mobaayila cufaa.Sa’aatii eegaa —yeroodhaan jalqabaa yeroodhaan xumuraa.Marii fi yaada wal jijjirudhaan nama hunda dammaqinaan hirmaachisaa. Hirmaattonni hundi ogummaa, beekumsaa fi dandeettii akka waljijjiiran jajjabeessaa.

Fakkeenyota muuxannoo dhuunfaa waliin walqabsiisuu fi jireenya guyyaa guyyaa fi ogummaa irraa barumsa qooduu.Seerota irratti mari’achuun waliigaltee irra ga’aa.

Seerota irra waliigalalaman filiip chaartii irratti barreessun tarreeffama isa dhumaa keenyani kutaa leenjii irratti maxxansii.

KUTAA 2 FFAA YAAD-RIMEE ABUKAATUMMAA RAGAA IRRATTI HUNDAA'E HUBACHUU

Kutaa moojuulichaa kana keessatti yaad-rimee abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e, hiika abukaatummaa irraa eegalee gadi fageenyaan ibsima. Abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e, barbaachisummaa feminiizimii fi malawwan jijjiirama koorniyaa abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e keessatti, akkasumas barbaachisummaa qajeeltoowwan bu'uuraa abukaatummaa irratti ni mari'anna. Haala mijeessaan/situun leenjichaa tooftaalee fi maloota adda addaa fayyadamuun haala barumsaa mijataa uumuu fi qabxiilee ijoo yaad-rimee kanaa ibsuu ni danda'a/dandeessi.

2.1. Abukaatummaan Ragaa Maali?

Kaayyoo:

Xumura kutaa kanaa irratti hirmaattonni yaad-rimee abukaatummaa fi barbaachisummaa Isaa akkasumas imaammataa fi sagantaalee mootummaa irratti dhiibbaa uumuu keessattishoora qabu irratti hubannoo gaarii ni qabaatu.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduu,Marii fi Dhiyyessii islaayidii PaworPoyintii

Yeroo: Daqiiqaa 45

Hojiilee kutaa kanaa 1: Abukaatummaa

Tarkaanfii1: Jechoota abukaatummaa wajjin hiika walfakkataa qaban adda baasaa (daqiiqaa 3) Hirmaattonni Sammuu keessa deddebisuun yaaduufi jechoota jecha "abukaatummaa" jedhu waliin filannoodhaan wal jijjiiruun fayyadamuundanda'amuun akka yaada kennan gaafadhaa. Yaada Afaan Amaaraatiin kennamu jajjabeessaa.

Hirmaattonni yaada isaanii yaadannoo maxxansaa irratti barreessanii namni hundi akka argutti filiip chaartii irratti maxxansu.

Tarkaanfii 2: Jechoota hiika walfakkataa qaban qooduun (haala mijeessaa/situun kan hogganamu).

Haala mijeessitoonni jechoota hiika walfakkataa qaban ka'an hunda dubbisanii jechoota ijoo gabaabsanii ibsanii hiika waliigalaa jechichaa wajjin walsimsiisu. Jechoonni hiika walfakkataa qaban akka jedhamanitti: ittisuu, murteessuu, furmaata kennuu, hubannoo uumuu, wal qunnamsiisuu, saaxiluu, jijjiirama, xiyyeeffannoo hawwachuu, deeggarsa ijaaruu, nama tokko irratti dhiibbaa gochuu ykn amansiisuu yaaluu (lobby), amansiisuu, yaada gurguruu, dhiibbaa gochuu, beeksisuu, Af-gaaffii gochuu.
Dheerinni hojjichaa: Daqiiqaa 10

Meeshaalee Barbaachisan: Filiip Chaartii, mallatoolee, yaadannoowwan maxxantuu

Hubachiisa Haala Mijeessitootaaf:

Abukaatummaa jechuun tattaaffii qindaa'aa namoota dhuunfaa ykn gareewwan imaammataa fi sagantaalee mootummaa bocanii fi hojiirra oolchan irratti dhiibbaa uumuuf taasifamu jechuudha. Kunis aangawoota mootummaa, dhaabbilee faayinaansii idil-addunyaa fi qooda fudhattoota humna qaban biroo amansiisuu fi dhiibbaa irratti gochuu kan of keessatti hammate dha.

Diyaagiraama

Abukaatummaan hojiiwwan adda addaa dhimmoota garee murtaa'e tokkoof ykn hawaasa waliigalaatif barbaachisoo ta'an irratti murteessitootni qaqqabummaa fi dhiibbaa uumuuf raawwataman kan

hammatudha. Adeemsa murtii kennuu keessatti hirmaannaa lammiilee hiika qabuuf meeshaa yoo ta'u, imaammata ykn sagantaalee fayyaa, qonnaa ykn bulchiinsa waliin walqabatan irratti dhiibbaa uumuuf carraa kan kennudha. Rakkoo hawaasaa furuu keessatti abukaatummaan neetorkii hundeessuun tumsa guddisuu keessati gahee murteessaa qaba.

2.2 Bifoota/Gosoota fi Mala Feminiistii Abukaatummaa

Moojuulii kanaaf bifa abukaatummaa dachaan calaqqisiisuu danda'an jiru.

Fakkeenyonni muraasni kunooti:

Abukaatummaa-dhuunfaa:

Namoonni dhuunfaa fedhii, hawwii, barbaada fi mirga mataa isaanii bu'a qabeessa ta'een akka dabarsan kan of keessatti hammateedha. Namoota dhuunfaa muuxannoo jiraatan irratti ogeeyyii ta'uun beekamtii kan kennu yoo ta'u, dhimmoota isaaniif barbaachisoo ta'an irratti akka dubbatan humna isaaniif kenna. Namoonni dhuunfaa yaadaa fi miira isaanii akka ibsan, waan barbaadanii fi isaan barbaachisu akka gaafatan, akkasumas yaada isaanii akka ibsan kan taasisuudha.

Abukaatummaa Garee:

Namoota dhuunfaa muuxannoo, ejjennoo ykn gatii waliinii qaban gareedhaan walitti dhufanii dhimmoota barbaachisoo ta'an irratti mari'achuu, dhaggeeffachuu fi waliin dubbachuu kan of keessatti hammateedha. Yaada ummataa, qophii imaammataa fi kenniinsa tajaajilaa irratti dhiibbaa uumuuf kan akeekedha.

Abukaatummaa Hiriyaa:

Deeggarsa tokko tokkoon abukaatota namoota dhuunfaa tajaajila fayyadaman waliin qaama miidhamummaa ykn muuxannoo walfakkaataa qabaniin kennamu agarsiisa. Tola ooltonni leenji'anii fi deeggaraman yeroo baay'ee akka qaama pirojektoota qindoomina qabuutti abukaatummaa hiriyaa ni dhiyeessu. Dandeettii fedhii namoota dhuunfaa mararfachuu, akka walqixaatti ilaaluu fi bakka isaanii bu'uun abukaatummaa quuqamaa cimsa.

Abukaatummaa lammiilee:

Namoota hawaasa naannoo isaanii keessatti hirmaachisuuf kan akeeke ta'ee, dhimmoota jireenya isaanii irratti dhiibbaa geessisan irratti sagalee akka qabaataniifi murtoo akka kennan isaan dandeessisa. Walta'iinsi abukaatummaa lammiilee yeroo dheeraa fi jijjiirama kan qabu yoo ta'u, hanga abukaatoon lammii fi namni dhuunfaa barbaadanitti kan turuudha. abukaatoon lammiilee miseensota hawaasaa idilee ta'anii fi deeggarsa iskiimota qindoomina qaban irraa argateen socho'aniidha.

Abukaatummaa qajeelfama malee

Haalota namni dhuunfaa tokko gargaarsaa fi deeggarsa argatus yaada isaa bu'a qabeessa ta'een dabarsuu fi ofuma isaatiin murtoo kennuu hin dandeenye keessatti abukaatummaan qajeelfama malee barbaachisaadha. Haalota kanneen keessatti abukaatonni walaba ta'an odeeffannoo barbaachisaa ta'e walitti qabuun nama sanaaf bakka bu'oota ta'anii hojjetu. Kaayyoon inni jalqabaa mirga nama sanaa eeguu, fayyaa waliigalaa isaa guddisuu, fi filannoo isaa gadi fageenyaan tilmaama keessa akka galfamu gochuudha.

Abukaatummaa sirnaa:

Galmi abukaatummaa imaammata, seera, ykn dambiiwwan jireenya namoota dhuunfaa irratti dhiibbaa qaban irratti jijjiirama fiduudha. Tattaaffiin kun imaammata barreeffamanii fi hin barreeffamin fooyyessuu irratti xiyyeeffachuun gara dhaabbilee naannoo jireenyaa, mootummaa naannoo, ykn biyyaalessaatti kan qajeelu ta'uu danda'a. Galmi addaa abukaatummaa maalummaa rakkoo sanaa fi abbaa taayitaa furuuf itti gaafatamummaa qabu irratti hundaa'a.

Abukaatummaa Gorsa Ogummaa

Ogummaa gorsaa guddisuuf akkasumas danqaawwan dandeettii gorsitoonni tajaajila isaanii kennuuf qaban gufachiisan balleessuuf ykn hir'isuuf dammaqinaan hojjechuu ni dabalata. Dhimmoota abukaatummaa biroo wajjin wal bira qabamee yoo ilaalamu xiyyeeffannoo xiqqaa argachuu kan danda'u ta'us, abukaatummaan ogummaa walqixa barbaachisaa waan ta'eef mirgaa fi faayidaa ogeessota eeguuf tattaaffii walqixa barbaada. Abukaatummaa irratti malawwan beekamtii qaban jiru,isaanis kanneen akka:

- Mala mirga irratti hundaa'e: Mirgoota bu'uuraa dhala namaa beekuu fi safaruu
- Mala namagiddu gala godhatehariiroo yeroo dheeraa, wal amantaa, fi wal kabajuu abukaatootaa fi namoota dhuunfaa gidduu jiru ijaaruu.
- Mala gabaabaa ilaaluu: Nama dhuunfaa wiirtuu murtee kennuu irratti karaa hundarra gaarii isaan deeggaru
- Mala Ragaa /Taajjabduu: Namoonni dhuunfaa akkamitti akka geggeessan ilaaluu ykn dhugaa ba'uu.
- Abukaatummaan ogummaa:yeroo baayyee abukaatoota of danda'an kaffaltii qaban kanneen namoota dhuunfaa dubbachuu fi ilaalcha isaanii bakka bu'an deeggaran of keessatti qabata, keessumattuu yeroo jijjiiramaa ykn muddama guddaa ta'etti. Abukaatummaan akkasii dhimma irratti kan hundaa'e yoo ta'u, abukaatoon nama sana waliin yeroo gabaabaaf hojjechuu danda'a.

2.3 Hojii Kutaa: Qajeeltoowwan Bu'uuraa Abukaatummaa

Kaayyoo:

Qajeeltoowwan bu'uuraa abukaatummaa irratti hubannoo ifa ta'e uumuuf.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduuDhiyyessii islaayidii PaworPoyintii

Dheerina Hojii: daqiiqaa 50

Meeshaalee Barbaachisan: Filiip chartii,Malattoo, Yaadannoo maxxantuu

Tarkaanfii 1: Jechoota qajeeltoowwan bu'uuraa abukaatummaa gareewwan darbaniif qaban raabsuu. Hiika jecha tokkoon tokkoon isaanii haala eBA (Xiinxala daldala elektirooniksii)keessatti akka mari'atan hayyamaa.

Tarkaanfii 2: Gareen tokkoon tokkoon isaanii bu'aa marii isaanii garee guutuu (30) akka dhiyeessan gaafadhaa.

Yaadannoo haala mijeessitootaa

Qajeeltoowwan ijoo abukaatummaa:

Kaayyo Qabeessa fi ifa kan ta'e:

Abukaatonni kaayyoo isaanii sanada tarsiimoo hojii daldala elektirooniksii (Electronic Business Venture) keessatti ifatti ibsuu qabu.Abukaatonni ummanni isaan abukaatoo ta'aniifgama dhimma koorniyaa, eegumsaa, fi tajaajila kunuunsa hawaasummaatiin bal'inaafi daangaa gahee dhiyeessaa abukaatoo akka qabaatan gochuu qabu.Loogii irraa bilisa kan ta'ee fi namoota biroo bakka bu'uun:

Dhiyeessaan abukaatummaa caasaa addaa fi loogii hin qabne, mootummaa ykn dhaabbilee ofiisaa biroo irraa walaba ta'e eeguu qaba. Keessattuu dhaabbatichi tajaajila biroo kan akka mana jireenyaa yoo kenne, yeroo dizaayinii fi hojiirra oolchan waldhabdee dantaa xiqqeessuun murteessaadha. Xiyyeeffannaan jalqabaa dhiyeessaa abukaatummaa fedhii fi dantaa namoota dhuunfaa bakka bu'aniif dursa kennuu fi abukaatoo ta'uu qaba.Abukaatoonni hojii isaaniitti ilaalcha murtii hin qabnee fi kabajaan itti dhiyaachuu qabu, fedhii addaa, ilaalcha, haala aadaa, fi muuxannoo jireenyaa namootaaf gatii kennuu fi ilaaluu qabu. Galmi dhumaa namoota dhuunfaa humneessuu fi hundaaf carraa walqixa ta'e mirkaneessuudha.

Namoonni tajaajila kana fayyadaman yoo kana gochuuf dandeettii fi fedhii qabaatan dandeettii fi akkaataa abukaatota deggeruu danda'an murteessuuf carraa argachuu qabu. Haalota maamiltoonni dandeettii tajaajila irratti dhiibbaa uumuu hin dandeenye ykn hin qabne keessatti, dhiyeessaan abukaatummaa sirna namoota fayyaa nama sanaa irratti fedhii qaban akka dubbatan hayyamu hundeessuu qaba. Namoota dhuunfaa kana gochuu barbaadan sadarkaa boordii dabalatee sochii bal'aa dhaabbatichaa keessatti dammaqinaan hirmaachuu fi sagalee qabaachuu akka danda'an gochuun barbaachisaa dha.

Dhaabbatichi imaammata carraa walqixaa galmaa'ee fi bifa adda addaa wal-qixxummaa, loogii, fi hawaasummaan ala ta'uu dammaqinaan ilaalu qabaachuu qaba.Raabsa yeroo abukaatotaa haqa qabeessaa fi loogii hin qabne mirkaneessuun barbaachisaa dha.Tajaajilli abukaatummaa baasii tokko malee kennamuu fi namoota dhuunfaa ulaagaa guutaniif salphaatti akka dhaqqabamu gochuu qaba. Dhaabbatichi hawaasa tajaajilu guddisuuf haala mijaawaa, imaammata, hojimaata, fi meeshaalee beeksisaa hojiirra oolchuudhaan carraaquu qaba.

Eegumsa fi Iccitummaa:

Imaammataa fi hojimaata ifa ta'e dhimmoota eegumsaa adda baasuu fi furuuf hojiirra ooluu qaba. Abukaatonni waa'ee miidhaa, tuffii, fi dhimmoota iccitii waliin walqabatan irratti beekumsa qabaachuu qabu.Maamiltoonni balaadhaan saaxiluu isaanii yoo shakkan tarkaanfii akkamii akka fudhatan beekuu qabu.

Abukaatummaan waa'ee nama Tajaajilicha argatu akkamitti akka qoodamuu danda'u, akkasumas haala iccitummaan eegamuu danda'u ibsuu qaba. Abukaatonni haalawwan dammaqina eegumsa daa'ima ykn ga'eessotaa gochuu gaafatan beekuu qabu.

2.4 Maaliif abukaatummaa irratti bobba'ama?

Kaayyoo:

Hirmaattonni maaliif akka abukaatummaa irratti bobbaanu hubannoo gaarii akka qabaannutaasisuu.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduu, Dhiyyessii islaayidii PaworPoyintii

Dheerina Hojii: Daqiiqaa 30

Meeshaalee Barbaachisan: Koompiyutara, LCD pirijeektara

Hirmaattota gaafadhaa:

Abukaatummaan maalif barbaachisa akkasumas eenyutu itti fayyadama jedhanii yaaduu?
Yaadannoo haala mijeessitootaa

Abukaatummaairrattibobba'uufsababoonnihedduunjiru.Hirmaattotawaliinsababootaduulaabukaatummaa ykn Sammuu keessa deddebisuun yaaduu seenuuf ta'uu danda'an waliin qoradhu. Dhaabbileen mirga dubartootaa fi dhaabbileen siivikii hawaasaa biroo kaayyoo adda addaatiif abukaatummaa kan raawwatan yoo ta'u, isaanis:

Rakkoolee addaa imaammataa fi sagantaalee mootummaa irratti jijjiirama qabatamaa ta'een furuu. Hawaasa siivikii cimsanii humneessuu.Dimokiraasii dagaagsuu fi cimsuu. Abukaatummaan akkasumas: Mirga namootaa guddisuu fi to'annoo akka qabaatan dandeessisa.

2.5 Qajeeltoowwan Ijoo Abukaatummaa Feminiistii

Kaayyoo:

Qajeeltoowwan bu'uuraa feminiizimii abukaatummaa irratti hubannoo ifa ta'e uumuuf.
Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduuDhiyyessii islaayidii PaworPoyintii

Dheerina Hojii: Daqiiqaa 40

Meeshaalee Barbaachisan: Koompiyutara Fiilip chaartiiMaarkarii, Yaadannoo Maxxantuu

Hirmaattota gaafadhaa:

Feminizimii fi feministii jechuun maal jechuudha?

Qajeeltoowwan bu'uuraa feminiistii abukaatummaa maali? Seerawwan bu'uuraa kun barbaachisoo kan ta'an maaliifi?

Yaadannoo haala mijeessitootaa:

Namni marii kana geggeessu hirmaattonni qajeeltoowwan qajeelfamaa kana akka xiinxalan carraa akka argatan gochuun gargaaraa ta'a, isaanis seera bu'uuraa dubartootaa tattaaffii walqixxummaa koorniyaa odeeffannoo kennan waliin kan walsimu ta'a. Qajeeltoowwan kun dhaabbileen koorniyaa jijjiirama fiduu fi abukaatummaa feministii irratti akka bobba'aniif akka bu'uuraatti tajaajilu.

Amanamummaa	Kun amanamummaa fi ogummaa dhaabbata keessanii ija ummataa duratti qabuun walitti dhufeenya guddaa qaba. Akkasumas odeeffannoo fi daataa hojii abukaatummaa keessan keessatti itti fayyadamtanii fi kennitan waliin walitti hidhamiinsa qaba. Daataan isin fayyadamaa jirtan hangam amanamaa ykn sirrii dha? Amanamummaan keessan dabaluu kan hin oolle yoo daataa fi odeeffannoo naannoo filannoo keessanii waliin qooddattan ykn kana caalaas, naannoo filannoo keessanii qorannoo fi dhugaa barbaaduu irratti hirmaachiftani
Hirmaannaa fi carraa walqixa	Hirmaannaan hojjettootaa, fayyadamtootaa fi lammiilee tattaaffii abukaatummaa keessatti murteessaa ta'uun isaa beekamtii argachaa dhufeera, keessumaa yeroo hiika qabuu fi hunda hammate. Kana jechuun ilaalchi fi yaaddoon namoota dhuunfaafsaxilamuun beekamtii argachuu qofa osoo hin taane tilmaama keessa galfama jechuudha. Hirmaannaan tooftaa hayyama argachuuf ykn waliigaltee irra ga'uuf qofa ta'e bira darbee kan deemudha; aangoo, itti gaafatamummaa fi itti gaafatamummaa qooddachuu of keessatti qabata. Kana gochuudhaan galmoota walqixxummaa koorniyaa fi humneessuu dubartootaa (GeWe) irratti miira tokkummaa fi tumsa ni guddisa.
Seerummaa, Hammatamuu fi Heeddumina	Hirmaannaan hojjettootaa, fayyadamtootaa fi lammiilee tattaaffii abukaatummaa keessatti murteessaa ta'uun isaa beekamtii argachaa dhufeera, keessumaa yeroo hiika qabuu fi hunda hammate. Kana jechuun ilaalchi fi yaaddoon namoota dhuunfaa marginalized beekamtii argachuu qofa osoo hin taane tilmaama keessa galfama jechuudha. Hirmaannaan tooftaa hayyama argachuuf ykn waliigaltee irra ga'uuf qofa ta'e bira darbee kan deemudha; aangoo, itti gaafatamummaa fi itti gaafatamummaa qooddachuu of keessatti qabata. Kana gochuudhaan galmoota walqixxummaa koorniyaa fi humneessuu dubartootaa (GeWe) irratti miira tokkummaa fi tumsa ni guddisa.

2.6 Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e Hiikuu (ARIH)

Kaayyoo:

Abukaatummaa fi abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e maal akka ta'an akka hubatan hirmaattota gargaaruu.

Dheerina Hojii: Daqiiqaa 10

Meeshaalee Barbaachisan: Filiip ChaartiiMaarkariiYaadannoo Maxxantuu

Mala: Marii Garee fi Dhiyeessii Paaworpooyintii

Gilgaala:

Garee xixiqqoo miseensota 3-5 qaban ijaaraa. Ibsa gabaabaa jecha "ARIH " jedhu keenyani irratti maxxansuun hirmaattonni hiika dubbisanii jechoota ijoo akka filataniif gaafadhaa. Hiika 1: Abukaatummaa Ragaa irratti Hundaa'e odeeffannoo mirkanaa'e, qabatamaa ta'e akka ragaatti fayyadamuun jijjiirama kakaasa. Odeeffannoon walitti qabamee, qindaa'ee, xiinxalamee odeeffannoo ifa ta'ee fi dhaqqabamaa ta'ee fi hoggantootaa fi murteessitoota irratti dhiibbaa uumuu danda'u ni uuma. Hiika 2: Abukaatummaa Ragaa irratti hundaa'e adeemsa daataa fi odeeffannoo irratti hundaa'eedha. Tattaaffii amma taasifamaa jiru fooyyessuu fi qaawwa jiru adda baasuuf leellisuu barbaachisummaa ni madaala. Adeemsi kun daataa dameelee adda addaa (qorannoo, imaammata, garee gochaa, ogeeyyii fayyaa, ogeeyyii fayyaa fi kkf) irraa argame gara xiinxalaatti walitti makuun abukaatummaa odeeffannoo kenna. "ARIH " jechuun maal jechuu akka ta'e kaartaan erga kaa'anii booda, guyyaa/odeeffannoo tokko leenjii guutuu keessatti abukaatummaa isaanii irratti hundaa'uu barbaadan akka yaadan gaafadhu. Fakkeenyaaf: "Dubartoota addunyaa kanarra jiran 3 keessaa 1 bara jireenya isaanii keessatti yakka saalaa fi qaamaa isaan mudata."

Yaadannoo haala mijeessitootaa:

Sababni nuti abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e irratti bobbaanuuf:

Murteessitootni bu'a qabeessa ta'anii bobbaasuuf, tattaaffiin abukaatummaa amanamaa fi barbaachisaa ta'uu qaba. Ragaa fayyadamuun kaayyoo tokkoof amanamummaa gaggeessuu keessatti amanamummaa fi ogummaa ni guddisa. Ragaa dhiyeessuun abukaatowwanii fedhii, dursa kennuu fi fedhii hawaasa bakka bu'an sirritti agarsiisuu danda'u.

Seenaa Dhimmaa 1:The rape crisis Center/ Giddu-gala Rakkoo Gudeeddii

Keepi Taawun Afrikaa Kibbaatti dhaabbati "Rape Crisis Center" jedhamu bara 1976tti namoota miidhaa saalaa irraa hafanii fi hawaasa bal'aaf gorsa, barnoota ummataa, fi hubannoo uumuuf dhabbate. Waggoota darban keessatti dhaabbata baay'inaan tajaajila irratti xiyyeeffate irraa gara tarsiimolee abukaatummaa adda addaa gara hojii guyyaa guyyaa isaa keessatti ijaaretti jijjiiramee jira.Michoota isaa waliin ta'uun imaammata uumuu, jijjiirama, barnoota, fi hubannoo waa'ee saalaa irratti hundaa'e Afrikaa Kibbaa keessatti gahee guddaa qaba.

Giddu-galli Rakkoo Gudeeddii gufuuwwan gurguddoon kenniinsa tajaajila bu'a qabeessa ta'e kennuu isaanii keessa seenan akka jiran hubateera. Gufuuwwan kun mataan isaanii akka sarbama mirga dubartootaatti ykn akka gufuu dubartoonni fayyinaa fi sana booda hawaasa keessatti amala hirmaachuu danda'uu qabaachuu danda'u.

Kanaaf damee abukaatummaa hundeessan, kunis dameewwan dhaabbaticha keessa jiran kanneen biroo waliin ta'uun dhimmoota kamtu xiyyeeffannoo tattaaffii abukaatummaa isaanii akka ta'u hibatanii hundeessan.Tarsiimolee abukaatummaa milkaa'oo hedduu fayyadamaniiru, hordoftoota adda addaa fi bakka seensaa irratti xiyyeeffachuun bu'aa fi dhiibbaa adda addaa argataniiru.

Fakkeenyonni muraasni kanneen armaan gadiiti:

- Gamaaggama sanadoota imaammata idil-addunyaa fi biyyaalessaa miidhaa dubartoota irra gahu waliin walqabatan fi xiinxala bal'aa seera Afrikaa Kibbaa kan miidhaa dubartoota irratti dhiibbaa geessisu. Dhiyeessiin paarlaamaaf dhiyeessuun seera jijjiiruuf barbaachisaa ta'e, Qajeelfama imaammata Biyyaalessaa fayyaa, haqaa, poolisii, tajaajila amala amala sirreessaa, fi wal'aansa namoota yakka saalaa irraa hafan qopheessuu keessatti hirmaataniiru, akkasumas maanuwaalii seeraa Biyyaalessaa Miidhaa Dubartoota Irratti Raawwatamu irratti gumaachaniiru .
- Abukaatuummaa miidhaamtoota yakka saalaa keessatti deeggarsa argachuuf jecha dhaabbilee fi namoota dhuunfaa miti mootummaa dhimmi ilaallatu adda baasuu, akkasumas qooda fudhattoota ijoo kanneen akka Ministeera Haqaa, ministeera Nageenyaa fi Nageenyaa waliin hariiroo hojii walitti dhiyeenyaa fi walfayyadu uumuu , Kutaa fayyaa, fi Kutaa Misooma Hawaasummaa.
- Hojimaata seeraa fi yaalaa dubartoota himatamtootaaf tajaajila fooyya'aa kennan irratti jijjiirama akka dhufuuf lobbiin gochuu, xalayaa hamma miidhaa dubartoota irratti raawwatamu calaqqisiisuu fi gabaasa loogii qabu madaaluu, akkasumas dhimmoota yakka saalaa waliin walqabatan irratti gaaffii fi deebii raadiyoo, TV fi ibsa gaazexeessuummaa kennuu.

Seenaa Dhimma 2: Neetoorkiin Gamtaa Misraaq (MSN) .

Neetworkiin Gamtaa Misraaq (mSN) warshaalee Misraaq fi naannoolee adeemsa al-ergii Kibba addunyaa keessatti industirii uffata keessatti gochaalee hojjetaa haqa qabeessa ta'e guddisuu irratti xiyyeeffata.neetoorkii gamtaa Misraaq bara 1995 walitti makamuu neetoorkii adda addaa lama irraa kan dhalate yoo ta'u, waggoota muraasa darban keessatti tattaaffii abukaatummaa isaanii keessatti milkaa'ina hedduu argateera. Yaaddoo biyya keessaa irraa kaasee hanga lobbi idil-addunyaatti tarsiimolee abukaatummaa bal'aa fayyadamu.

Kalaqa isaanii "Duula Dafqa Hin Qabne" jedhu kanaan galmoota baay'ee adda ta'an irratti xiyyeeffachuudhaan, MSN dhiibbaa biyya keessaa fi addunyaa waliin jijjiirama galmaan gahuu danda'eera. Bu'aawwan Hojiidhaan argaman:

- Tattaaffii barattootaa lobbiin godhame kan deeggare yoo ta'u kunis Yuunivarsiitiin Toroontoo yunivarsiitii Kanaadaa isa jalqabaa seera naamusaa oomishaalee "U. kan t." maqaa. Koodichi oomishtoonni ulaagaalee hojii bu'uuraa, kanneen akka hojii daa'immanii, hojii humnaa, fi loogii dhorkuu, fi mirga haala hojii nageenya qabu, bilisummaa waldaa, fi waliigaltee gamtaa dabalatee akka guutan mirkaneessa. seedichi dhaabbileen maqaa fi bakka warshaalee meeshaalee isaanii oomishanii akka ibsan, akkasumas sakatta'iinsa walaba ta'eefakka bananis ni gaafatama.
- MSN michoota Kibbaa (Taayilaandi, Meksikoo fi kkf) waliin ta'uun, warshaalee Misraaq keessatti barmaatilee hojjetaa fooyyessuuf seera naamusaa milkaa'inaan fayyadameera.
- Karaa workshopii barnootaa fi raabsa meeshaalee duula filannootiin, MSN hubannoo miidhaa mana dafqaan raawwatamu Kanaadaa fi idil-addunyaa irratti uumeera.
- Karaa duula dhaabbileetiin, MSN dhiibbaa ummataa daldaltootaa fi dhaabbilee uffata irratti sochoosee gochaalee mana dafqaan guutaman qulqulleesseera

2.7 Barbaachisummaa Mala Abukaatummaa Feminiistii Keessatti

Kaayyoo:

Feminizimii koorniyaa fi hariiroo inni abukaatummaa wajjin qabu hubachuu.

Dheerina hojichaa: Daqiiqaa 45

Meeshaalee Barbaachisan: Filiip Chaartii, Maarkarii, Yaadannoo Maxxantuu.

Mala: Hojii garee seenaa dhimmaa irratti hundaa'e fi Dhiyyessii islaayidii PaworPoyintii.

Gilgaala:

Qabxiilee armaan gadii irratti erga mari'attanii booda hirmaattota gareen qooduun seenaa dhimmaa akka dubbisan taasisa.

Tarkaanfii 1: Tarii dursa "Abukaatummaa feminiistii " yeroo yaadan maaltu sammuu isaanniit akka dhufu

hirmaattota gaafachuu, ykn Yaadannoo Maxxantuu irratti barreessuu ni danda'u.

Tarkaanfii 2: Sana booda hiika sana yaa'ii guutuu waliin qoodaa.

Tarkaanfii 3: Mariin akka jalqabuuf gaaffilee armaan gadii gaafadhaa:

"Abukaatummaa feminiistii " yeroo yaadan maaltu sammuutti isin dhufa? Namoota akkamiitiin feminiistii jenna? Feministoonni maal godhu?

Kallattiin deebii kennuu ykn Yaadannoo Maxxantuu irratti deebii isaanii barreessanii hiikkaa waliif qooduu ni danda'u

Tarkaanfii 4: Mala feminiizimii abukaatummaa yaada keessa galchuun gareewwan seenaa dhimmaa armaan gadii ilaalanii gaaffilee armaan gadii haa deebisan:

Dhiibbaan hojii gamtaa kanaa maal ture?Barumsi irra agrame maal fa'a?

Sana booda argannoo isaanii walgahii guutuuf akka dhiyeessan gaafadhaa.

Yaadannoo haala mijeessitootaa:

Ragaan abukaatummaa keessatti akkamitti akka itti fayyadamu ykn abukaatummaan ragaa irratti hundaa'e akkamitti akka hojjetu qulqulleessuuf, hirmaattonni tarkaanfiiwwan adda addaa dhaabbileen qorannoo haalaa irratti hundaa'uun abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e deeggaruuf fudhatan akka yaadan gargaari. Fakkeenyaaf, Tarkaanfii 1: Rakkoo jiru adda baasuu. Tarkaanfii 2ffaa: Qorannoowwan odeeffannoo walitti qabuu fi kkf gaggeessuu

Hiika Feminizimii:

Feminizimiin hojiiwwan lobbiin, duula filannoo, qorannoo, qunnamtii fi ijaarsa tumsa mirga dubartootaa fi walqixxummaa koorniyaa tarkaanfachiisuuf barbaaduu fa'a of keessatti qabata.

Feminizimi jechuun koorniyaan hunduu mirgaa fi carraa walqixa qabaachuudha.Muuxannoo adda addaa, eenyummaa, beekumsaa fi cimina namoota dhuunfaa kabajuu fi namoonni dhuunfaa hundi mirga isaanii guutuu akka dhugoomsaniif carraaquu.Dirree tapha saala gidduu jiru wal qixxeessuu fi dubartoonni fi shamarran adda addaa carraa ijoollee dhiiraa fi ijoollee dhiiraa'n adda addaa akka qabaatan gochuudha.

Feminizimi haala siyaasaa, hawaasummaa, aadaa fi dinagdee namoota dhuunfaa saala hunda jijjiiruun walqixxummaa saalaa galmaan ga'uuf ejjennoo siyaasaa fi kutannoodha.

Mirga dubartootaa guddisuun jal'ina xumuruuf mala feminiizimii fudhata.

Tarsiimolee abukaatummaa gatiiwwan feminiizimii waliin hammachuu kan of keessaa qabu yoo ta'u, dhiibbaa imaammattoonni, seerota, amala dhaabbilee fi adeemsi biroo jireenya namoota dhuunfaa addunyaa irratti qaban furuuf kan akeekedha.

Top of Form

KUTAA 3FFAA BARBAACHISUMMAA TARSIIMOOLEE ABUKAATUMMAA

Moojuliin kun barbaachisummaa tarsiimolee abukaatummaa cimsee kan ibsu yoo ta'u, dhimmoota gama adda addaa isawaliin walqabatan qorata. Sababa tarsiimolee abukaatummaa qopheessuu duuba jiru, sadarkaa abukaatummaa adda addaa, amaloota tarsiimolee bu'a qabeessa ta'an, tarkaanfiiwwan isaan uumuu keessatti hirmaatan, faayidaa abukaatummaa tumsaa fi waloo, fi qaamolee barbaachisoo tarsiimoo tokkoo irratti mari'ata. Kutaan kun abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e hubachuu fi barbaachisummaa qulqullina isaa ilaaluuf murteessaadha. Haala mijeessichi hirmaattonni muuxannoo mataa isaanii akka qooddatanii fi naannoowwan fooyya'iinsa barbaadan adda baasuun, kutaan sun qabatamaa fi hirmaachisaa akka ta'u gochuu danda'a.

3.1 Tarsiimoon Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e Maaliif Qophaa'a?

Kaayyoolee:

Barbaachisummaa qophii tarsiimoo jijjiirama imaammataa, hojiirra oolmaa, fi mala itti gaafatamummaa irratti abukaatummaa gaggeessaa hubachuu.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduu fi marii gaaffilee Meeshaalee qajeelfamaa irratti hundaa'e:
Meeshaalee: Filiip ChaartiiMaarkarii Qalama

Utuu jijjiirama imaammataaf, raawwii fi mala itti gaafatamummaaf abukaatummaa dhaabatanii cinatti immoo barbaachisummaa tarsiimoo qopheessuu hubachuu.Yeroo:Daqiiqaa 15

Gilgaala:

"Maaliif tooftaa abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e qopheessitu, maal galmaan ga'uuf abdattu?" Filip Chartii tokko irratti.Hirmaattonni deebii isaanii akka qoodan gaafadhaa.Filip Chartii irratti deebii kenname hunda Utuu marii hin taasisiin barreessaa.

Yaadannoo haala mijeessitootaa:

Abukaatummaan jijjiirama fiduuf kan akeeke yoo ta'u, tarsimoowwan abukaatummaa fi galmoota abukaatummaa adda baasuun barbaachisaa dha. Imaammata ykn seera jijjiiruun galma dhumaa abukaatummaa yoo ta'u, galmoota sana galmaan ga'uuf tarsiimoo xiyyeeffannoo fi ibsame qabaachuun barbaachisaa dha. Ijaarsi dandeettii, sochii hawaasaa, hubannoo uumuu, miira namaa kakaasuu, fi odeeffannoo waliif qooduun yeroo tarsiimoodhaan itti fayyadaman meeshaalee gatii guddaa qabanidha.

Abbootii mirgaa humneessuu, yaada ummataa bocuu, murtii siyaasaa, gocha aadaa fi jal'ina caasaa irratti dhiibbaa uumuu danda'u.Tarsiimoon galmatti jireenya hora.

3.2 Sadarkaalee Abukaatummaa Adda Addaa

Kaayyolee:

Hirmaattonni sadarkaa abukaatummaa adda addaa fi hariiroo isaanii akka hubatan mirkaneessuu. Kaka'umsa abukaatummaa barbaachisaa ta'ee fi sadarkaa adda addaatti dhiibbaa geessise kennuu fi akkamitti akka ta'e ibsuu.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduu and Dhiyyessii islaayidii PaworPoyintii

Yeroo: Daqiiqaa 45-60

Gilgaala:

Walitti dhufeenyaa fi waldabalachuu sadarkaalee abukaatummaa adda addaa fi gargaarsa tarsiimoo abukaatummaa qopheessuu keessatti mul'atu agarsiisuuf tarkaanfiiwwan kana hordofaa: Meeshaalee:Gabateewwan furmaataa Pirojektara Filip Chartii Markarii Qalama

Adeemsa:Hirmaattota garee marii namoota 3-5tti qoodu. Tokkoon tokkoon hirmaattotaaf chaartii fi maarkarii, qalama kennuu.Gabatee pirojektii gochuun hirmaattonni hubannoo isaanii walitti hidhamiinsaa fi waldabala sadarkaa abukaatummaa adda addaa gidduu jiru akka guutan gaafachuu.Gareen tokkoon tokkoon isaanii marii isaanii akka dhiyeessan gaafachuu, gabatee guddaa hirmaattoota hundaaf mul'atu guutuudhaan .Hirmaattota waliin marii waloo irratti bobba'uu waa'ee walitti dhufeenya sadarkaa adda addaa (kan naannoo, biyyaalessaa, fi addunyaa) gidduu jiru.

Yaadannoo haala mijeessitootaa:

Sadarkaan abukaatummaa hedduu osoo jiruu sadarkaalee gurguddoo torban irratti xiyyeeffachuu dandeenya.Walitti dhufeenya sadarkaalee adda addaa kana gidduu jiru hubachuun abukaatummaa bu'a qabeessa ta'eef murteessaadha.Bu'uuraalee idil-addunyaa wallaaluun, sadarkaa naannoo fi hawaasaatti amantaa aadaa ykn amantii cimaa miidhaa geessisu, fi fedhii siyaasaa biyyaalessaa fi naannoo haqa koorniyaa galmaan ga'uuf qabaachuu dhabuun hojiirra oolmaa irratti gufuulee gurguddoodha.

Tarsiimoon abukaatummaa sadarkaa hedduu qabu sadarkaa naannoo jireenyaa, biyyaalessaa, naannoo fi idil-addunyaa gidduutti walitti dhufeenya uumuudhaan gufuulee kana irra aanuuf gargaara. Akkasumas tarkaanfii sadarkaa naannoo/addunyaatti jiru fayyadamuun sadarkaa biyyaatti dhiibbaa uumuuf yeroo abukaatoon sadarkaa biyyaatti ykn naannootti qormaata ykn riiskii ta'etti ni hayyama.

Sadarkaalee adda addaatti abukaatummaa fi walitti hidhuun tooftaa abukaatummaa dhiibbaa caasaa akka qabaatu dandeessisa.Odeeffannoo dabalataaf meeshaalee yaadannoo miila jalaa irratti tarreeffaman ilaalaa.

3.3 AmalootaTarsiimolee Abukaatummaa Qulqulluu ta'an

Kaayyolee:

Hirmaattonni amala tarsiimolee abukaatummaa qulqullinaa akka hubatan gochuu.

Hirmaattonni amaloota bu'uuraa abukaatummaa bu'a qabeessa ta'an akka dabalatan dandeessisuu.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduu fiDhiyyessii islaayidii PaworPoyintii

Meeshaalee: Filiip ChaartiiMaarkarii Qalama

Yeroo: Daqiiqaa 45

Gilgaala:

"Amaloonni Tarsiimolee Abukaatummaa Qulqullinaa Maali?" Filip Chartii irratti barreessaa.

Hirmaattonni deebii isaanii akka qoodan gaafadhaa.

Filip Chartii irratti deebii kenname hunda marii malee barreessaa.

Yaadannoo haala mijeessitootaa:

Kaka'umsiabukaatummaa cimaan hojiiwwan sadarkaa hundatti hojjetaman of keessatti hammachuu qaba, keessumaa "sadarkaa hawaas-siyaasaa" irratti xiyyeeffachuu qaba

Jijjiirama barbaadamu fi hordoftoota irratti hundaa'uun sochiiwwan meeshaa keessa kaa'i.Walitti makamuun kanneenisafur ta'uu danda'u: Namoota baay'ee fi sadarkaa dhuunfaa: Amantii, amala, fi ilaalcha jijjiiruuf

kan kaayyeffate, namoota baay'ee irratti xiyyeeffate. Namoota ijoo fi sadarkaa dhuunfaa : Amantii, amala, fi ilaalcha jijjiiruuf kan kaayyeffate, namoota dhuunfaa dhimmicha irratti murteessoo ta'an irratti xiyyeeffachuun Namoota baay'ee fi sadarkaa hawaas-siyaasaa: Imaammataa fi/ykn dhaabbilee jijjiiruuf kan kaayyeffate, namoota baay'ee irratti kan xiyyeeffate Fakkeenyonni amala sagalee kennuu irratti xiyyeeffachuu, iyyannoo qindeessuun ni dabalata , fi konfiraansii gama siyaasaa dhimmicha irratti gaggeessuu Namoota ijoo fi sadarkaa hawaas-siyaasaa: Imaammataa fi/ykn dhaabbilee jijjiiruuf kan kaayyeffate, namoota dhuunfaa dhimmichaaf murteessoo ta'an irratti xiyyeeffate.Fakkeenyonni jalqabbii imaammataa adda ta'eef lobbiin gochuu, yeroo dhaddacha idil-addunyaatti taateewwan cinaa keessummeessuudha adeemsaalee, fi sanadoota imaammataa qopheessuun murteessitootni ijoo gidduutti raabsuu.

Top of Form

3.4 Tarkaanfiwwan Tarsimoo Abukaatimmaa Raga Irratti Hundaa'ee

Kaayyoolee Barnootaa Gooree:

Hirmaattonni sadarkaalee tooftaa abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e qopheessuu keessatti hirmaatan akka hubatan dandeessisuu.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduu and Dhiyyessii islaayidii PaworPoyintii

Meeshaalee:Filiip ChaartiiMaarkarii Qalama

Yeroo:Daqiiqaa 15-20

Gilgaala:

Hirmaattonni sadarkaalee ijoo jalqabbii abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e keessatti hirmaatan Sammuu keessa deddebisuun akka yaadan gaafadhaa, sadarkaa tokkoon tokkoon isaanii yaadannoo Maxxantuu adda addaa ykn kaardii duwwaa irratti barreessaa. Hirmaattonni Yaadannoo Maxxantuu ykn kaardii isaanii tartiiba loojikii ta'een waraqaa Filiip Chartii irratti geengoo irratti akka kaa'an afeeraa, jechoota ykn yaadota walfakkaatan walitti gurmeessuu.Gareewwan kaardii ijoo tarsiimoo abukaatummaa keessatti sadarkaalee ijoo bakka bu'an naannootti kaasi."Marsaa Abukaatummaa" irratti mari'achuun hirmaattota waliin irra deebi'aa.

Yaadannoo haala mijeessitootaa:

Xiinxala Haalaa Gaggeessuu

Kaayyoo Gooree Barnootaa:

Tattaaffii abukaatummaa deeggaruuf xiinxala haalaa ykn qorannoo gaggeessuun barbaachisaa ta'uu hubachuun murteessaadha. Inispeekshiniiwwan abukaatummaa ragaa irratti hundaa'an hedduun xiinxala kana gaggeessuudhaan kan jalqaban yoo ta'u, kunis mala qorannoo hagamtaa, akkamtaa fi walmakaa walitti makuun walitti qabuu, qindeessuu fi qopheessuu kan of keessaa qabudha.

Tarsiimoo abukaatummaa bu'a qabeessa ta'e ijaaruuf dhimmoota irratti hubannoo gadifageenyaa qabaachuun murteessaadha.Qorannoon haala dubbii hubachuu, rakkoolee, dursa kennuu fi hordoftoota irratti xiyyeeffatamu adda baasuuf gargaara.

Gilgaala 3.1

MaanuwaaliiLLI (CTC) Gaanaa irraa kan fudhatame

Hirmaattonni gaaffilee qorannoon walqabatan irratti mari'achuuf lama lama ta'anii hojjechuu qabu. Gaaffiilee irratti mari'atamuu qaban:

- Qorannoon maali akkasummas dhaabbileen miti mootummaaf qorannoo gaggeessuun maaliif barbaachisaa ta'e?
- Gosoota qorannoo akkamiitu ragaa/odeeffannoo qulqullina qabu mirkaneessa?

Marii booda hirmaattonni deebii isaanii kaardii ykn Filiip Chaartii irratti akka qoodan gaafadhaa.Walgahii guutuu haala mijeessuu, hiika isaanii gabaabsuu fi gaaffii kamiyyuufu deebii kennuu.

Gama qorannoo biroo hirmaattonni hin uwwisne yoo jiraatan irratti mari'adhaa.

Qorannoon adeemsa abukaatummaa hunda keessatti ergaawwan cimsuuf, deeggarsa babal'isuuf, fi adeemsa hordofuu fi madaaluuf daataa maddisiisuus ni dabalata. Qorannoon bifa adda addaa qabaachuu danda'a, kanneen akka qorannoo deeskii irratti hundaa'e, marii garee xiyyeeffannoo, af-gaaffii qooda fudhattoota waliin taasifamuu, ykn qorannoo naannoo filannoo.

Dhimma Adda Baasaa

a. Tarkaanfiiwwan meeshaa sanatti fayyadamuu keessatti hammataman.

Rakkoolee jiran Sammuu keessa deddebisuun yaadaa tokkoon tokkoon rakkoolee kaardii adda addaa irratti barreessaa.Tokkoon tokkoon hirmaattotaa dabareedhaan rakkoo isaanitti dhaga'amu qooduu qabu.Kaardii rakkoo ijoo qabu jirma mukaa irra kaa'aa.Sababoota rakkinichaa kallattiin adda baasuun hundee mukaa irra kaa'uu.Bu'aa rakkinichaa kallattiin adda baasuun dameelee irratti kaa'uu.Walabummaa sababoota fi bu'aa madaaluu.Rakkoo kana mirkaneessuuf adda ta'uu, ifa ta'uu fi hamma ragaa ilaaluu.Dhimmicha, sababoota isaa fi furmaata ta'uu danda'u xiinxaluu.Rakkoo tokko haala danda'amuu, dhiibbaa hawaasaa fi kaka'umsa garee irratti hundaa'uun dursa kennuu.Hundee sababoota hubachuuf barbaachisummaa xiinxala koorniyaa fi wal-qaxxaamuraa cimsuu.

b. Xiinxala Sababoota fi Bu'aalee:

Gaaffilee qajeelfamaa fayyadamuun sababoota fi bu'aalee rakkoo adda baafame xiinxaluu: Rakkoon sun maaliif uumame? Sababoonni gurguddoon rakkoo kanaa maal fa'a?Bu'aan isaa maali?Hundee sababootaa, rakkoo mataa isaa, fi bu'aa isaa hiikuuf "muka rakkoo" fayyadami.

Kaayyoolee Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'an Kaa'uu

Kaayyolee gooree barumsaa:

Adeemsa galmootaa fi kaayyolee ragaa irratti hundaa'e kaa'uu hubachuu.Waa'ee kaayyoo SMART baradhu.

Dhimmichi erga adda baafamee booda galmoota abukaatummaa jijjiirama barbaadamu waliin walsimu kaa'uun barbaachisaa dha. Galmoonni kun jijjiirama seera, imaammata, sagantaa, dambiiwwan ykn deeggarsa maallaqaa kan of keessatti hammatan ta'uu danda'u. Galmi yeroo gabaabaa fi yeroo dheeraa jedhamee ramadamuu kan danda'u yoo ta'u, dhimmoota ciccimoo, adda ta'an muraasa irratti xiyyeeffachuun dhiibbaa guddaa qabaata.

Kaayyoleen abukaatummaa jijjiirama addaa imaammataa fi hojii yeroo gabaabaa keessatti galmoota galmaan ga'uuf barbaachisu agarsiisa. Kaayyoon Abshaala ta'uu isaa mirkaneessuun barbaachisaa dha:

Adda: Qabeenya bu'a qabeessa ta'een ramaduuf ifatti kan ibsamee fi kan xiyyeeffate.

Safaramuu kan danda'u: Agarsiistonni ykn ulaagaaleen guddina kaayyolee sanaa madaaluuf kan qophaa'an ta'uu qabu

Kan galma ga'uu danda'u: Galmi qabeenyuma jiruun galma ga'uu danda'u ta'uu qaba.

Barbaachisaa: Galmi ergama dhaabbatichaa wajjin kan walsimuu ta'uu fi dantaa ummataa tajaajiluu qaba.

Yeroo irratti kan hundaa'e : Galmoonni yeroo murtaa'e ykn guyyoota galma xumuraa qabaachuu qabu.

Gilgaala: Kaayyoowwan Abshaala

Hirmaattonni fakkeenya kaayyoo SMART akka qoodanii fi irratti mari'atan gaafadhaa. Ijaarsa Neetoorkii fi Tumsa

Kaayyolee gooree barumsaa:

Faayidaa tarsiimolee walta'iinsaa fi abukaatummaa waloo ibsuu.Sadarkaa kanatti, michoota kaayyoo walfakkaataa qaban fi murteessitootni dhiibbaa uumuu ykn dhiibbaa uumuuf gargaaruu danda'an adda baasuun murteessaadha.Ijaarsi networkii fi tumsa sagalee tokkummaa cimaa uumuu fi amanamummaa, seera qabeessummaa fi bakka bu'ummaa guddisuu danda'a.Akkasumas odeeffannoo waliif qooduun, dandeettii fi qabeenya walitti qabuu, irra deebi fi dorgommii xiqqeessuu, fi loojistikii qindoomina qabu mirkaneessuufni dandeessisa.

Gilgaala:

Hirmaattota garee xixiqqaatti qoodaa

Gareen faayidaa tarsiimolee walta'iinsaa fi abukaatummaa waloo irratti akka mari'atan gaafadhaa. Tokkoon tokkoon garee keessaa namni tokko marii isaanii Filip Chaartii irratti akka dhiyeessu taasisaa. Faayidaa Tarsiimoo Walta'iinsaa fi Abukaatummaa Waliinii:

Sagalee tokkummaa cimaa murteessitoota irratti dhiibbaa uumuu danda'u uuma .Saaxila, balaa, fi duubatti deebi'uu danda'u hir'isa. Muuxannoo fi ogummaa adda addaa walitti fida .Hawaasa adda addaa hirmaachisuun amanamummaa, seera qabeessummaa, fi bakka bu'ummaa ni guddisa. Tokkummaa, gatii waliinii, fi walitti dhufeenya ni cimsa.Faayidaa Qabatamaa:

Odeeffannoo waliif qooduun hariiroo guddisuu.Ogummaa, dandeettii, fi qunnamtii walitti qabuu.Irra deebi fi dorgommii xiqqeessuu .Gahumsa faayinaansii karaa qabeenya sassaabu fi walitti qabuun dabaluu. Loojistikii qindoomina qabu mirkaneessuu .Faayidaa Tumsaa:

Carraa namoota biroo muuxannoo abukaatummaa caalu qaban ilaaluu fi irraa barachuu.Ogummaa abukaatummaa shaakaluudhaaf iddoo nageenya qabu ni kenna. Sodaa fi gufuulee biroo abukaatummaa keessatti mul'atan mo'uuf gargaara .Akkaataa hojii walta'iinsaa ni jajjabeessa.Kaayyoo(wwan) adda baasuu fi Sadarkaa Abukaatummaa adda addaa walitti hidhuu

Karaa bu'a qabeessa ta'een abukaatummaa gaaggeessuf, namoota dhuunfaa fi dhaabbilee dhimma adda baafame irratti dhiibbaa qaban kan hammate hordoftoota xiyyeeffannoo adda baasuun barbaachisaa dha. Hordoftoonni xiyyeeffannoo argatan qaamolee imaammata baasan, miidiyaalee, naannolee filannoo ijoo, qaamolee mootummaa fi ummata bal'aa ta'uu danda'a. Tokkoon tokkoon hordoftoota xiyyeeffannoo ta'an tarsiimoo ykn mala adda addaa barbaadu danda'u.

Daayinamiksii fi fedhii qooda fudhattootaa fi murteessitoota ilaaluun murteessuu:

Barbaachisummaa fi gatii kaayyoo abukaatummaa keessanii eenyutu amansiifamuu qaba?

Namoota ykn gareewwan kanarratti akkamitti dhiibbaa gochuu dandeessu?Kaayyolee abukaatummaa keessanii duraanuu eenyutu deeggara, akkamitti deeggarsa isaanii sassaabuu dandeessu?Qooda fudhattoonni gufuu ykn balaa dhiyeessan kamfa'i, akkamitti irra aanuu dandeessu?Murte kennaan tokko qofti jira jettanii hin yaadinaa; namoota dhuunfaa hedduu ykn gaggeessaa qaama bulchu amansiisuu isin barbaachisuu danda'a. Ergaa kee akka isaaniif mijatutti ilaalcha, duubbee fi fedhii murteessitoota hubachuun barbaachisaa dha. Qabxiilee akka humna dhimmicha irratti dhiibbaa uumuu danda'an, fedhiin isaan bu'aa irratti qaban, jijjiirama ejjennoo isaanii, ogummaa ykn seenaa isaanii, ejjennoo loogii koorniyaa irratti qaban, yaada eenyuuf iddoo guddaa akka kennan, fedhii fi dandeettii isaan dhimmoota koorniyaan walqabatan irratti socho'uu isaanii ilaaluu , gatii isaanii c(fkn, fayyaa haadholii, mirga dubartootaa, bu'a qabeessummaa baasii sagantaalee fayyaa hawaasaa, dargaggoota), walqixxummaa koorniyaa kan deeggaran ta'uu fi dhiisuu isaanii, ejjennoo isaanii filannoo dhufuun dhiibbaa irra ga'uu danda'uu fi dhiisuu isaanii, akkasumas akkaataa kanaan tokkoon tokkoon murte kennitootatti itti dhiyaatan.

Sadarkaalee Abukaatummaa Adda Addaa Walitti Hidhuu:

Abukaatummaa jechuun adeemsa itti yaadamee raawwatamu yoo ta'u, ragaa irratti hundaa'uun namoota murtii kennan beeksisuu fi dhiibbaa uumuuf kan kaayyeffatedha.Tarsiimoo abukaatummaa bu'a qabeessa ta'e qopheessuuf sadarkaa biyya keessaa, biyyaalessaa, naannoo fi idil-addunyaa gidduutti walitti dhufeenya uumuun barbaachisaa dha. Gilgaala armaan gadii hirmaattonni walitti dhufeenya sadarkaalee adda addaa kanaa fi wal-dabalachuu isaanii hubachuuf kan gargaaru yoo ta'u, dhumarratti tooftaa abukaatummaa qopheessuu keessatti gargaara.

Gilgaala: Sadarkaalee Abukaatummaa Adda Addaa Walitti Hidhuu

- Hirmaattota garee marii namoota 3-5tti qooduun tokkoon tokkoon hirmaattotaaf chaartii fi maarkarii kennuu.
- Gabatee tokko pirojektii gochuun hirmaattonni yeroo marii isaanii akka guutan gaafachuu.
- Garee tokkoon tokkoon isaanii irraa namni tokko gabatee guddaa hirmaattonni hundi arguu danda'an osoo guutanii argannoo garee isaanii akka dhiyeessan gaafachuu.
- Hirmaattota waliin waa'ee walitti dhufeenya sadarkaa adda addaa (kan biyya keessaa, biyyaalessaa, fi naannoo/addunyaa) gidduu jiru irratti marii haala mijeessuu.

Ergaawwan Wixineessuu

- Ergichi salphaa, walsimaa fi hordoftootaaf akka mijatutti qophaa'uu qaba.
- Yeroo danda'ame hundatti afaan gaarii fayyadamuu.
- Rakkoo jiru, furmaata isaa fi faayidaa isaa calaqqisiisuudhaan dhimma keessaniif sababa dhiheessaa.
- Ibsa ejjennoo ragaa fi dhugaadhaan deeggarame qopheessuu.
- Ergaawwan ijoo muraasa maddoota amanamoo ta'aniin haala dirqisiisaa ta'een dhiyaatan irratti xiyy-eeffachuu.
- Hordoftoonni imaammata kan baasu malee abukaatowwan ykn ogeeyyii biroo akka hin taane yaadad-haa.

Qaamolee Ergaa Bu'a qabeessa:

Amanamaa: Ergichi dhugaadhaan sirrii ta'uu, ragaadhaan kan deeggaramee fi namoota dhuunfaa dhimma kana irratti amanamoo ta'aniin kan dhiyaatu ta'uu isaa mirkaneessuu.

Gabaabaa: Ergicha ifaafi salphaa taasisuu, marii dheeraa ykn ibsa imaammataa garmalee ibsuu irraa fagaadhaa.

Barbaachisaa: Beekumsaa fi ilaalcha hordoftoonni qaban irraa jalqabaa, sana booda gara hubannoo barbaadamutti qajeelchaa.

Harkifataa: Ergaa gocha kakaasu fi sadarkaa miiraatiin dhaggeeffattoota biratti dhaga'amu uumuu.

Duudhaalee Walqunnamsiisuu: Ergicha haala gatiiwwan ijoo namootaa kan akka haqummaa, walqixxummaa, bilisummaa fi amanamummaa wajjin walsimuun kaa'uu.

Chaanaalii/Meediyaa Ergaa Filachuu: Ergaan sun hordoftoota yaadame bira karaa bu'a qabeessa ta'een akka qaqqabu mirkaneessuuf karaa(wwan) qunnamtii fi ergamaa sirrii ta'e filachuu.

Qabeenya Sassaabuu/Maallaqa Walitti Qabuu:Qabeenyi barbaachisaan keessootti jiraachuu fi dhiisuu isaa ykn maddoonni alaa qorachuun barbaachisaa ta'uu isaa madaaluu.

Tattaaffii abukaatummaa keessan deeggaruuf arjoomuukan danda'an ykn carraa deeggarsa maallaqaa ilaalaa.

Karoora Raawwii:

- Tool for Understanding Implementation Plan:
- Karoora hojiilee fi tarsiimolee hordoffii ibsu qopheessuu. Waan hojjetamuu qabu, eenyutu itti gaafatamummaa akka fudhatu, qabeenya barbaachisu (namaa fi maallaqaa), fi dhiibbaa barbaadamu ibsuu.
- Meeshaa Karoora Raawwii Hubachuuf gargaaru:

Hirmaattotaaf gabatee tolchuu fi akkaataa karoora hojiirra oolmaa qopheessuuf gabatee akka qajeelfamaatti fayyadamuun fakkeenya kenni.

Galma Abukaatummaa	Tarreeffama hojii	Bu'aawwan yeroof	Dhiibbaa
Fakkeenya: hojiirra oolmaa imaammataa	Hiriira qindeessuun	Mul'achuu dhimmaa	Tajaajila fi sirna fooyya'aa

Hordoffii fi Madaallii:

Karoora abukaatummaa fooyyessuu fi madaqsuuf dhiibbaa tattaaffii abukaatummaa itti fufiinsaan madaaluun murteessaadha.Hordoffii fi madaalliin abukaatummaa bakka itti geessan qofa osoo hin taane imaala irratti xiyyeeffachuu qaba.

Meeshaa Hordoffii fi Madaallii:

Gilgaala: Garee marii hirmaattota 3-5 qabutti qooduu.

Gabatee hordoffii fi madaallii pirojektii gochuun hirmaattonni tooftaa abukaatummaa isaanii irratti hundaa'uun saanduqawwan akka guutan gaafachuu.

Hubachiisa: Haala imaammataa haalawwan akka finxaaleyyii, tasgabbii dhabuu siyaasaa, fi hiyyummaatiin dhiibbaa irra ga'e daayinamikii ta'uu isaa irraa kan ka'e, tarsiimoon abukaatummaa sanada jijjiiramaa fi guddachaa jiruu fi haala imaammata haaraa wajjin ilaalamuu fi madaqfamuu danda'u ta'uu qaba

Maal hordoftu? Meeshaa akkamii fayyadamuuf deemtu?	akkamitti hojjechuuf adeemtu/ mala itti fayyadamuuf adeemtan?	Yoom gochuuf adeemtu?	Eenyutu raawwata?

Deebii hordofuu fi tarsiimoo jijjiiruuf banaa ta'uun barbaachisaa dha, sababiin isaas maloonni filataman bu'aa eegamu argamsiisuu dhiisuu danda'u ykn haalli jiru jijjiiramuu danda'a.

3.5. Qaamolee Kaayyolee Abukaatummaa:

Kaayyolee:

Qaamolee ijoo kaayyoo abukaatummaa fi tarsiimolee qunnamtii calaqqisiisi.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduu, Dhiyyessii islaayidii PaworPoyintii.

Meeshaalee: Filip Chaartii, Maarkarii, Qalama.

Yeroo: Daqiiqaa 25

Gilgaala:

Hirmaattota waa'ee elementoota kaayyoo abukaatummaa maal akka beekan gaafadhu. Deebii isaanii Filiip Chaartii irratti barreessaa.Qaamolee ijoo tarsiimoo abukaatummaa calaqqisiisaa.

Hubachiisa Haala Mijeessitootaaf:

Qaamolee Abukaatummaa Milkaa'aa:

Ilaalcha giddu galeessa qabaachuu fi deebii miiran guutame irraa fagaachuu.Jijjiramaa fi sammuu banaa, namoota kaan dhaggeeffachuuf fedhii qabaachuu.Rakkoo falmitan furuuf of kennuu agarsiisaa.Falmii keesanif ragaa gahaa qopheessaa, akka salphaatti akka argamu taasisaa.Qabiyyee abukaatummaa wajjin walqabatu irratti beekumsa gadi fageenya qabu qabaachuu.

Qaamolee Walqunnamtii Ijoo Biroo Abukaatummaa Keessatti:

Qabiyyee/Yaada: Yaada dabarsuu barbaaddanii fi falmii hordoftoota keessan amansiisu murteessaa.

Afaan: Jechoota ergaa keessan bu'a qabeessaa fi ifa ta'een dabarsan filadhaa. Jechoota itti fayyadamuu ykn irraa fagaachuu qabdan ilaalaa.

Maddoota/Ergamaa: Namoota dhuunfaa hordoftoonni deebii itti kennan fi akka amanamoo ta'anitti fudhatan adda baasuu.

Akkaataa: Karaa ergaa kee itti dabarsitu dhiibbaa guddaa qabu kan akka walgahii, xalayaa, waraqaa ejjennoo, ykn ibsa gazexeessummaa c filadhaa.

Yeroo fi Bakka: Amanamummaa fi dhiibbaa siyaasaa tilmaama keessa galchuun yeroo fi bakka ergaa keessan itti dabarsitankan gaarii ta'e ilaalaa.

Walumaagalatti, kaayyoon abukaatummaa keessan wantoota armaan gadii akka of keessatti hammate mirkaneesaai:

Walitti dhufeenya Hawaasummaa: Qooda fudhattootaa fi michoota dhimmi ilaallatu waliin walitti dhufeenya uumuu fi hariiroo ijaaruu.

Giriidii Qunnamtii: Odeeffannoo babal'isuu fi hordoftoota xiyyeeffannoo keessan waliin hirmaachuuf karoora caaseffama qabu uumuu.

Afaan Waliigalaa: Jechootaafi afaan hordoftootakeessan wajjin walsimuu fi jechoota adda baasuu ykn loogii qaban irraa fagaatu fayyadamaa.

Mul'ata Ifa: Mul'ata harkisaa gocha kakaasu fi jijjiirama barbaadamu kan dabarsu ibsuu.

Qabeenya Waliinii: Qabeenya jiru, kan namaa fi maallaqaa, tattaaffii abukaatummaa keessan deeggaruuf adda baasuu fi itti fayyadamuu.

Taphattoota: Namoota ykn dhaabbilee ijoo milkaa'ina duula abukaatummaa keessaniif gumaachuu danda'an murteessaa.

Mala Duub-deebii: Mala yaada walitti qabuu, adeemsa madaaluu, fi tarsiimolee haala kanaan sirreessuu danda'an diriirsuu.

Eelementoonnikun walitti dhufanii bu'uura kaayyoo abukaatummaa kamiyyuu keessatti walitti makamuu qabu uumu.Qabxiilee kana ilaaluudhaan bu'a qabeessummaa fi dhiibbaa tattaaffii abukaatummaa keessanii guddisuu dandeessu.

KUTAA 4 FFAA TARSIIMOO FI KAROORA RAAWWII ABUKAATUMMAA RAGAA IRRATTI HUNDAA'E QOPHEESSUU

Kutaan kun kan duraa kan tooftaalee abukaatummaa fi gatiiwwan ijoo irratti xiyyeeffate bal'inaan kan ibsudha. Guddina abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e qorachuun gaaffii "akkamitti" jedhuuf deebii kennuu barbaada. Kutaan kun barbaachisummaa ragaa abukaatummaa keessatti qabu cimsee kan ibsu yoo ta'u, qormaataa fi carraawwan kanaan walqabatan dabalatee adeemsa raawwii keessattis gadi fageenyaan kan ilaaludha.

4.1. Tarsiimoo fi Karoora Raawwii Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e Qopheessuu fi Kennuu

Kaayyolee:

Adeemsa tooftaa abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e qopheessuu agarsiisaa.

Tarsiimoo abukaatummaa dhiyeessuuf mala addaa irratti mari'adhaa.

Mala: Dhiyyessii islaayidii PaworPoyintii Marii Muuxannoo waliif qoodu Chaartii

Hubachiisa Haala Mijeessitootaaf: Maddoota Odeeffannoo (Ragaa).

Sanadoota Imaammata Qorannoo

Qorannoo haalaa

Tarsimolee abukaatummaa ragaa irratti hundaa'anii akkamitti kennuu dandeenya?

Gilgaala:

Tooftaalee adda addaa hojiirra oolchuuf odeeffannoo walitti qabuu. Yaadota Ijoo:

Tooftaalee Qabatamaa:

Tarsiimoon maali?

Gosoota tooftaalee abukaatummaa.

Muuxannoo irraa barumsa arganne.

Marii jalqabaa tarsimolee irratti.Diraamaa hawaasummaa waa'ee tarsimolee. Agarsiistota barnootaa: Tooftaalee dhiibbaa ijoo shanan hubachuu. Odeeffannoo waa'ee taateewwan yeroo ammaa fi adeemsa siyaasaa, dinagdee fi hawaasummaa walitti qabuu tooftaalee abukaatummaa karoorsuu.Gocha:

Haala mijeessaan/situun gaaffilee armaan gadii gaafachuudhaan yaa'ii guutuu keessatti calaqqisiisa tokko qajeelcha: Tarsiimoon maali? Tarkaanfii fudhachuu keenya dura maaliif tooftaa wixineessina?Tooftaaleen abukaatummaa beekamoo ta'an tokko tokko maali?

Haala mijeessaa/situu deebii waraqaa gaazexaa irratti galmeessa.Haala mijeessichi yaad-rimee tooftaalee abukaatummaa iftoomina ykn kaardii fayyadamuun ibsa kenna.

Yeroo Hayyamame: Daqiiqaa 30

4.2. Tarsiimoo Abukaatummaa (Kaayyoo fi Gochaalee) Qopheessuu, Agarsiistota Kaa'uu, fi Karoora Raawwii Qopheessuu

Kaayyoo:

Sochii walqixxummaa koorniyaa keessatti akkaataa tarsiimoo abukaatummaa qopheessuu fi hojiirra oolchuu danda'amu ibsuu. Qabxiilee bu'uuraa tooftaa abukaatummaa bu'a qabeessa ta'e irratti hubannoo uumuu.Abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e (ARIH) hirmaattonni yeroo guddachaa jiranitti akkaataa galma itti kaa'an akka baratan taasisa.

Mala: Hojii garee fi Marii

Meeshaalee: Filiip Chaartii Barruulee yaadannoo Qalama Maarkaroota

Turtii Leenjii: Sa'aatii 1fi Daqiiqaai 30

Gilgaala:

Hubachiisa: Hirmaattonni qaamolee ijoo fi bu'uuraalee jechoota akka walqixxummaa saalaa, walqixxummaa koorniyaa, feminizimii, mala jijjiirama saalaa, abukaatummaa fi abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e ni beeku. Hirmaattota garee miseensota 3-4 (baay'ina hirmaattota irratti hundaa'uun) qooduun garee tokkoon tokkoon gaaffilee armaan gadii mari'achuu fi yaadaaf dhiyeessu.

Tarsiimoo abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e qopheessuuf haal-dureen maalfaadha?Tarsiimoo abukaatummaa bu'a qabeessa ta'e qopheessuuf galma fi kaayyoo akkamitti kaa'attu?Hojiirra oolmaa tooftaalee abukaatummaa ragaa irratti hundaa'an (TARIH) akkamitti bulchitu?

Hubachiisa haalamijeessitootaaf:-

Abukaatummaa Ragaa Irratti Hundaa'e: Akkuma maqaan isaa ibsutti, abukaatni ragaa irratti hundaa'e jijjiirama fiduuf ragaa mirkanaa'ee fi kaayyoo qabu akka sababaatti fayyadama. Odeeffannoon walitti qabamee, qindaa'ee fi xiinxalamee odeeffannoo ifa ta'ee fi dhaqqabamaa ta'ee fi hoggantootaa fi murteessitoota irratti dhiibbaa uumuu danda'u kan oomishuuf ta'a.

Tarsiimoo Abukaatummaa:

Tarkaanfii fi kallattii waliigaltee irra ga'amee fi hariiroo dhaabbata tokkoo fi naannoo isaa gidduu jiru bulchuuf gargaaru.Galmi isaas dhangala'aan qabeenya gara dhaabbatichaa sirrii ta'e mirkaneessuuf walsimsiisaa ykn walta'iinsa galmaan ga'uudha. Hub: Tarsiimoo abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e qopheessuu keessatti qaamoleen ijoo ta'an tarkaanfiiwwan barbaachisoo ta'an adda baasuu fi xumuruu kan dabalatudha. Tarkaanfiiwwan TARIH guddisuu keessatti fudhataman tokko tokko kunooti:

Dhimma Abukaatummaa:

Dhimmi tokko yeroo filatamu sababoota ragaa daataatiin deeggaraman qabaachunmirkanaa'uu qaba, maaliif akka dursa kennuuf mirkaneessuu.

Bu'uura Galma Abukaatummaa:

Bu'uura galma keessanii hundeessuuf, wantootni armaan gadii ni barbaachisu:
a. Galma:

Galmi abukaatummaa keessan eenyu (fkn, nama, dhaabbata, ykn waajjira) jijjiirama imaammataa akka fidu, jijjiiramni imaammataa akkamitti akka raawwatamu (fkn, karaa wixinee seeraa, qajeelfama, ykn dambii addaa), fi yoom akka ta'u ibsuudhaan dhimma abukaatummaa kee irratti ijaara ni galma ga'a.

b. Kaayyolee:

Kaayyoleen tarkaanfiiwwan xixiqqoo galma waliigalaa keessan bira ga'uuf kanxumuramuu qabanii dha. Kaayyolee keessan galmaan ga'uuf karaa irra akka jirtan ni beektu. Kaayyoon ifa, xiyyeeffannoo kan qabuu fi jijjiirama barbaadamu, bakka bu'aa jijjiiramaa fi yeroo galma ga'iinsaaf ta'u kan hammatu ta'uu qaba. Baay'ina kaayyoowwanii (sadii hin caalle) daangeessuu.

c. Agarsiistota:

Agarsiistonni safartuuwwan gara galma abukaatummaa keessaniitti adeemsa jiru murteessuuf itti fayyadamaniidha.Agarsiistonni keessan hamma adda ta'an, bu'aa ba'ii keessan madaaluun salphaa ta'a. Madda ragaa agarsiistota hordoffii ta'uu danda'an adda baasuu mirkaneessaa.

Hordoffii Michuu:

Sadarkaa adda addaatti (yeroo barbaachisaa ta'etti) –biyya keessa, biyyaalessaa, naannoo, fi addunyaa irratti eenyuun akka hirmaachisu ilaaluu.

Xiyyeeffannoo:

Galmoota addaa (fkn, nama, gaazexaa, kutaa hojii, koree fi kkf) ibsi. Jechoota waliigalaa kan akka "ummata" ykn "mootummaa" garmalee bal'aa waan ta'aniif fayyadamuu irraa of qusadhaa. Yeroo galmi jalqabaa dhaqqabamaa hin taanetti galmoota barbaachisummaa jalqabaa fi lammaffaatiin dursa kennuu.

Ergaawwan:

Ergaawwan kee akkamitti qabatamaan akka hojjetan ilaaluuf karaa irratti qoradhu.Mee yaadi, akka ati target kee keessaa tokko waliin haala jireenya dhugaa keessa jirta (ykn dhimma keetif haala barbaachisaa ta'e uumuu).

Karoora Hojii:

Karoora gochaa yeroo barreessitu qabxiilee armaan gadii ilaalaa:

Galma keenya bira ga'uuf sochiiwwanii fi tarsiimoleen baay'ee mijatoo ta'an maali? Gochi kun mala qunnamtii bu'uuraa (hirmaachuu, amansiisuu, amansiisuu, hordofuu, ykn jiddugaleessa gochuu) wajjin walsimaa?

Mala abukaatummaa keenya (kan mootummaa/dhuunfaa) waliin wal-simaa?Haala siyaasaa amma qabnuu fi haala biyyaalessaa keessa jirru keessatti nagaan socho'aa jirraa?

Baay'ina hojiiwwan hojjechaa jirru irratti dhugaa ta'aa jirraa?

Baajata Hojii:

Baajata pirojektichaa guutuu keessatti irra deebi'anii ilaaluun waan haaraa hammachuudhaaf.

Roodmaappii:

Roodmaappii abukaatummaa yeroo pirojektii abukaatummaa keetii daandii tarsiimoo kee akka ibsitu si gargaara, akkaataa qaamoleen hundi yeroo irratti walitti dhufan suuraa ifa ta'e ni kenna. Dabalataanis, tarkaanfiiwwan tartiiba tartiiba atii fi hiriyyoonni kee hojiiwwan karoorfaman raawwachuuf fudhachuu qabdan uumi.

Tarkaanfiin lammaffaan armaan olitti ibsame hojii gareetiin raawwatamuu danda'a.Qaawwa abukaatummaa barbaadan adda baasuu, garee tokkoon tokkoon isaaniif dhimmoota addaa ramaduu.Garee keessatti dhimmoota sagalee kennuudhaan dursa kennuu fi ragaa deeggarsa gahaa walitti qabuu. Sana booda, gareen kun dhimma addaa sanaaf pirojektii abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e wixineessuu danda'a.

Agarsiistota Saaguu:

Adeemsa abukaatummaa hordofuuf, agarsiistota adeemsa gara kaayyootti geessu madaaluuf kaa'i. Agarsiistonni maaltu akka hojjetamee fi hangam akka hojjetame (bu'aa) safaruu danda'u.Akkaataa odeeffannoo barbaachisaa ta'e walitti qabuu, irra deddeebiin walitti qabamuu, fi qaamolee itti gaafatamummaa qaban irratti ifa ta'uu mirkaneessuu. Agarsiistonni akka armaan gadiitti saaguun ni danda'ama:

Hojiilee abukaatummaa adda addaa ibsi (fkn, walgahii qaamolee imaammata baasan fi qondaaltota lakkoofsa murtaa'e waliin dhimma galma ta'e irratti).Bu'aa yeroo gabaabaa fi gidduugaleessaa (fkn, baay'ina waliin ispoonsaroota wixinee seeraa irratti, jijjiirama dhibbeentaa namoota dhiibbaa qaban ergaa kee irratti qaban waa'ee dhimma xiyyeeffannoo karaa qorannoo).Bu'aa fi dhiibbaa jijjiirama imaammataa yeroo dheeraa (fkn, imaammata ykn seera jijjiirame, imaammata/seera hojiirra oole, maallaqa mootummaan naannoo mata duree sanaaf kennu dabaluu, fi, yeroo dheeraa keessatti, jijjiirama gaarii jireenya namootaa irratti jijjiirama imaammataa/seera irraa kan maddu).

4.3 Tarsiimoo Abukaatummaa Deeggaruuf Ragaa fi Ragaa Walitti Qabuu fi Raawwii Isaa Hordofuu

Kaayyoo:

Akkaataa hojiirra oolmaa abukaatummaa ragaa irratti hundaa'e (ARIH) karaa ragaa barbaachisaa ta'e walitti qabuun hordofuu danda'amu ibsaa.

Mala: Sammuu keessa deddebisuun yaaduu discussion Items: Filiip Chaartii, barrulee yaadannoo, qalamaa, fiMaarkaroota

Dheerinni leenjichaa: Daqiiqaa30

Gilgaala:

Hirmaattonni qabxiilee armaan gadii irratti akka yaadanii fi deebii isaanii marii tokko malee Filip Chaartii irratti akka barreessan gaafadhaa:

ARIH hojiirra oolchuuf yeroo daataa walitti qabamu galteewwan maaltu barbaachisoodha?Adeemsa hojiirra oolmaa ARIH hordofuuf meeshaalee akkamii fayyadamuu danda'u?

Hubachiisa Haala Mijeessitootaaf:

Tarkaanfiiwwan tarsiimoo abukaatummaa:

A. Dhimma abukaatummaa dursa kennuu.

B. Bu'uura galma abukaatummaa (Galma) diriirsuu.

C. Kaayyoowwan ibsuu (fkn, Kaayyoo 1, Kaayyoo 2, Kaayyoo 3...).

D. Agarsiistotaa fi ragaalee barbaachisan murteessuu.

Hirmaattonni yaadalee gadi bu'aa akka hin taane fiigichaan marii tokko malee Filip Chaartiis irratti akka barreessan gaafadhaa:

Abukaatummaa hordofuu fi madaaluuf kanneen armaan gadii ilaalaa:

Balaa irra aanuu fi karaa irratti ragaa walitti qabuuf karoora cimaa qabaachuu mirkaneessuu Sirreeffamni yoo barbaachise gamaaggama pirojektii walakkaa kaartaa daandii keessatti hammachuu.Milkaa'ina kabajuu fi milkaa'ina qooddachuu keessatti michoota networkii hirmaachisuu.Guutummaa pirojektii abukaatummaa madaaluuf gamaaggama xumura pirojektii gaggeessuu.

4.4 Qormaata fi Carraa

Kaayyoolee:

Barbaachisummaa of-xiinxala kaayyoo fi of qeequun jalqabbii abukaatummaa keessatti cimsuu .Yeroo cimina, hanqina, carraa, fi balaa adda baasuu fi furmaata qopheessuu irratti wantoota ijoo ilaalamuu qaban qooduu.Ulaagaalee xiinxala Cimina, Dadhabbii, Carraa fi Sodaa (SWOT) gaggeessuuf fakkeenya yaadame ykn jalqabbii abukaatummaa addaa fayyadamuun hojiirra oolchuu.

Mala: Muuxannoo waliif qooduun, hojii garee, dhiheessi garee

Meeshaalee: Kaardii, Filiip Chaartiis, waraqaa

Yeroo: Daqiiqaa 30

Gilgaala:

Of-Xiinxala: Ciminaa fi Dadhabbii Keessaa Adda Baasuun. Haala Siyaasaa Keessatti Carraa fi Balaa Adda Baasuun. Muuxannoo Irraa Barumsa Argamu.

Hubachiisa Haala Mijeessitootaaf:

Tarsiimolee Qabatamaa:

A. Adeemsa Of-Xiinxalaa Beeksisuu:

Haala mijeessitoonni gaaffii kana walgahii guutuu irratti dhiheessu: “Yemmuu of-xiinxala garee ykn gamtaa keenyaa gaggeessinu wantoonni barbaachisoonilaaluu qabnu maalfaadha? “Hirmaattonni deebii isaanii kaardii irratti barreessu (nama tokkoof yoo baay’ate kaardii sadii qofa), tokkoon tokkoon kaardii irratti gama barbaachisaa tokko ilaalu. Hirmaattonni kaardii isaanii waraqaa gaazexaa ykn gabatee gurraacha irratti kan agarsiisan yoo ta’u, haala mijeessitoonni yaadota walfakkaatan gurmeessuun kan irra deebi’amandhabamsiisu, kunis gama ijoo shan ykn ja’a argamsiisa. Haala mijeessitoonni waraqaa gaazexaa “Gabatee Of-Xiinxala Hirmaachisaa” (fakkeenyaaf waraqaa Hojii 1 ilaali) waliin qopheessee kaardii tarjaa “Gama Ijoo” jalatti fannisa. Hirmaattonni gama tokkoon tokkoon cinaatti “x” kaa’uun cimina (tarree mirgaa) yookaan dadhabina (tarree bitaa) ta’uu isaa agarsiisu.Galmigilgaala kanaa dandeettii gareen sun jalqabbii abukaatummaa addaa madaaluu akka ta’e cimsuudha. Haala mijeessitoonni marii walgahii guutuu irratti jalqabu, waa’ee cimina garee sanaa fi sababoota madaalliiwwan sana duuba jiran kan baay’ee barbaachisoo ta’an gaafatu. Galtee namoota biroo kanneen gama wal fakkaatuun akka dadhabinaatti hubachuu danda’an irraa argame ilaalaa.Waliigaltee irra gahuun ciminootaa fi hanqinaalee barbaachisoo ta’an waraqaa gaazexaa tarree lamatti qoodame irratti maxxansaa.

Waabiilee

Asher E. R. 1994. “Translation Over View”, *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Pergmon Press, Vol. 9., p 4738.

Bright, William. 1992. “Translation and Interpretation”. *International Encyclopedia of Linguistics*.. New York: Oxford University Press, Vol. 4, pp. (177-179).

Butlar Congrant. 1979. *Translation and Translator an International Dictionary and Guide*. New York and London: RR Bowker Company.

Catford,J. C. 1967. *A Linguistic Theory of Translation* London: Oxford University Press.

Cristal David. 1989. “Translating”, *The Cambridge Encyclopedia of Languages*. Cambridge: Cambridge University Press, Vol. E, P., 344

Drvden John. 1993. “Literature”, *The World Book of Encyclopedia Translation*.. Chicago University Press, Vol L, P., 155

New Mark. Peter. 1998. *A Text Book of Translation*. London: Prentice Hall.

---------- 1988. *Approaches to Translation*. London: Prentice Hall,

Nida, Eugene A. 1964. *Toward a Science of Translation*. Netherlands: E.J. Brill.

Power, D. E. 1994. *The Process of Translation,* 2nd Ed. Germany University of Hamburger; Elsevier Science Ltd. Vol 11.

Roberts, P. Roda. 1992. “Translation and Interpretation. *International Encyclopedia of Linguistics*. Vol. 4

Dabalee

Gaaffilee Madallii Duraa fi Boodaa

1. Hubannoon keessan waa'ee abukaatummaa fi jijjiirama hawaasummaa uumuu keessatti gahee inni qabu maali?
2. Kanaan dura jalqabbii abukaatummaa Kan ta'e kam irrattuu hirmaattanii beektuu?? Yoodeebiin keessaneyyee ta'e, mee muuxannoo keessan gabaabinaan ibsaa.
3. Yaad-rimeewwan walqixxummaa koorniyaa, haqummaa koorniyaa, feminizimii, fi mala jijjiirama koorniyaa hangam beektu?
4. Tarsiimoo abukaatummaa bu'a qabeessa ta'e qopheessuu keessatti qormaata ijoo ta'ee kan isinitti mul'atu maali?
5. Madaallii/safartuu 1-5 irratti, 5 baay'ee ofitti amanamummaa kan qabu yoo ta'u, dandeettii tooftaa abukaatummaa tokkoof galma fi kaayyoo kaa'uu keessan irratti hangam ofitti amanamummaa qabdu?
6. Ragaa fi daataa walitti qabuun tattaaffii abukaatummaa keessan deeggaruun hangam mijataa ta'ee isinitti dhaga'amaa?
7. Moojuulii leenjii abukaatummaa kana irraa maaleegdu?
8. Beekumsa waa'ee abukaatummaa ragaa irratti hundaa'ee amma qabdan akkamitti madaaltu?
9. Moojuulii kana erga xumurtanii booda hubannoo abukaatummaa irratti qabdan akkamitti ibsitu?
10. Moojuliin leenjii kun beekumsaa fi dandeettii tooftaa abukaatummaa qopheessuu fi hojiirra oolchuu irratti qabdan guddiseeraa? Mee fakkeenya addaa nuuf kennaa.
11. Ilaalchi walqixxummaa koorniyaa, haqummaa koorniyaa, feminizimii, fi mala jijjiirama koorniyaa irratti qabdan leenjii kanaan akkamitti foyya'e?
12. Yeroo leenjii sanaatti tooftaa abukaatummaa keessan yemmuuqopheessitanitti qormaanni isin mudatee jiraa? Yooisin muudate ta'e, akkamitti mo'attan?
13. Madaallii/safartuu1-5 irratti, 5 baay'ee ofitti amanamummaa kan qabu yoo ta'u, amma tooftaa abukaatummaa bu'a qabeessa ta'eef galma fi kaayyoo kaa'uu irratti hangam ofitti amanamummaan isinitti dhaga'ama?
14. Ragaa fi daataa walitti qabuun tattaaffii abukaatummaa keessan deeggaruun hangam mijataa ta'ee isinitti dhaga'amaa? Mee fakkeenya addaa nuuf kennaa.
15. Moojuliin leenjii kunhagamwaan isin irraa eegdan qabatee jira? Mee bal'inaan ibsaa.
16. Hojiin garee fi mariin hubannoo fi hojiirra oolmaa yaad-rimee abukaatummaa keessaniif gumaacheeraa? deebiin keessan eeyyee ykn lakkii yoo ta'e, maaliif?Beekumsaa fi dandeettii moojuulii leenjii kana irraa argattan hojii abukaatummaa gara fuula duraa keessatti akkamitti hojiirra oolchuuf karoorfattan?
17. Moojuulii leenjii keessatti wantootni baay'ee gatii guddaa qaban ykn dhiibbaa gaarii geessisan kam faadha? Maalif?
18. Mata dureewwan bal'inaan akka xuqaman/barsiifaman barbaaddan jiruu? Yoo eeyyee ta'e, ibsaa.
19. Moojuulii leenjii abukaatummaa kana fooyyessuuf yaada akkamii qabdu?

PILAAN INTARNAASHINAAL

Pilaan Intarnaashinaal Itiyoophiyaaan dhaabbata mirga shamarranii ti. Kaayyoon keenyas jireenya shamarran miliyoona 100 gutummaa adunyaatti argaman jijjiiruun kanaanis nageenyii isaanii kan eegame, kan baratan fi dinagdeen anga'an gochuun addunyaa caalmaatit wal qixummaan keessatti mirkanaa'ee uumuu dha. Kanaafis danqaawwan shamarran fi dubartootni dargaggeeyyiin dandeetti isaanii gutummaatti akka hin fayyadamne taasisan qulqulleessaa jirra.

Bara 1995 A.L.A irraa eegalee Pilaan Intarnaashinaal shamarran, dubartootni dargaggeeyyi, fi michootni isaanii mirga fi egeree isaaniif akka dhaadheessan gargaaruuf Itiyoophiyaa keessatti hojjechaa turera. Dhimmootni dhaabbatichi dursa keennuufis loogii shamarran irratti raawwatamuf sababoota hundee ta'an akka furamaniif daa'imman fi dargaggoota deggeruu, fi sadarkaa bulchiinsa gad aanaa irraa hanga biyyaattis jijjiirama imaammataa fi hojmaata adeemsisuu dha. Hojiin pirograamoota keenyaas, danqaawwanii fi hariroo angoo wal qixa hin taanee kan saxilamummaa dargaggootaaf sababa hundee ta'an kan furani dha. Hojii keenyaafis maloota adda aaddaa fayyadamna. Kunneenis, hirmaannaa hawwaasaa; dhiiroota dargaggeeyyi fi ijoollee wajjin hojjechuu; gahee hirmaannaa dargaggootaa guddisuu; dandeettii qooda fudhattootaa ijaaruu; akkasumas sadarkaa dhaabbileetti jijjiirama imaammataa dhaadheessuu dha.

Pilaan Intarnaashinaaliin Itiyoophiyaa keessatti hojii bal'aa kan qabu yoo ta'u, naannoowwan Oromiyaa, Amaaraa, Kibba Itiyoophiyaa, Gaambeellaa, Beenishaangul Gumuz, Affaar, fi Magaalaa Finfinnee dabalatee naannolee 11 keessatti hojjeta. Pilaan Intarnaashinaal Itiyoophiyaan Rakkoo Kaaba Itiyoophiyaatti mudateef deebii kennuuf waajjira isaa Tigraayitti hundeessees hojetaa jira.

Pilaan Intarnaashinaal Itiyoophiyaa
Teessoon Waajjira Muummee
Kutaa Bulchiinsa Magaalaa Qiirqoos; Kompleksii Ziquwaalaa dudduuba Riil Isteetii Adaamaa irra
L.S.P 5696 Finfinnee, Itiyoophiyaa
L.B. 251-115571916

/planinternationalethiopia
/planethiopia
@planethiopia